

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Б Р А Н И Ч

Год. XVII (VIII)   Београд, септембра 1932.   Број 9

УРЕДНИ ШТВО: В Л А С Н И К И   И   И З Д А В А Ч :
КНЕЗ МИХАИЛОВА БР. 33.   АДВОКАТСКА КОМОРА У БЕОГРАДУ

П О З И В ЗА СКУПШТИНУ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ

У смислу §§ 38 и 44 под з) Закона о адвокатима и § 9. пословника коморе а на основу одлуке одбора коморе од 14. септембра 1932. год. сазивам IV редовну скупштину Адвокатске Коморе у Београду за недељу 23. октобра 1932. год. у 9 час. пре подне у сали Радничке Коморе — угао Немањине и Гарашанинове улице — са овим дневним редом :

- 1) Отварање скупштине и саопштења председника ;
- 2) избор три оверача записника ;
- 3) избор петнајест бројача гласова ;
- 4) извештај одбора коморе о раду ;
- 5) решавање о буџету за 1933. годину ;
- 6) питања и предлози у смислу § 11 Правилника коморе ;
- 7) избор претседника, заменика претседника и 21 члана Одбора Коморе у см. § 27. пословника коморе и § 43. Зак. о адвокатима ;
- 8) избор претседника, заменика претседника и чланова дисциплинског већа у см. § 77. пословника коморе и § 43. Зак. о адвокатима ;
- 9) избор заступника коморе и три заменика у см. § 79. пословника коморе и § 43. Зак. о адвокатима ;
- 10) избор 12 адвокатских судија у см. §§ 43. и 103. Зак. о адвокатима ;
- 11) избор 8 чланова испитног одбора у см. §§ 13. и 43. Зак. о адвокатима.

Бр. 1668
23. септембра 1932. год.
у Београду

Претседник,
О. Б. Благојевић

ПОЗИВАЈУ СЕ ЧЛАНОВИ, КОЈИ НИСУ ПЛАТИЛИ ЧЛАНСКИ УЛОГ КОМОРИ, ДА ТО ОДМАХ УЧИНЕ.

Обавештавају се чланови да могу користити канцеларије Коморине ради конферисања о питањима дневног реда скупштине, с тим да се ово конферисање избегне у време канцеларијског рада или седница. Најбоље је упитати Комору када су просторије слободне.

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Б
Р
А
Н
Р

Др. Адам П. Лазаревић, судија ср. суда за град Београд

НАГРАДА АДВОКАТА КАО БРАНИОЦА ПУПИЛНЕ МАСЕ

Бранилац једне пупилне масе обратио се је суду са молбом, да му за уложени труд одмери награду, имајући у виду вредност масе и све правне радње, које је по њој у току расправе предузео и извршио. Поднео је и детаљан рачун о траженој награди, у коме је назначио њен укупан износ са потребним образложењем појединих позиција.

Срески суд за град Београд, оценивши овај захтев, нашао је, да се молиоцу тражена награда има одмерити по Правилнику о наградама адвоката (§§ 2, 7 15 тч. 5), с обзиром на укупну вредност масене имовине, по одбитку дугова, а од већег тражења га је одбио, својим решењем Бр. 25950/32, као од тражења неумесног и на закону неоснованог.

Молилац - адвокат се је задовољио са оваквим решењем суда, а појављени наследник међутим није био задовољан, те је изјавио жалбу, из које ћемо ми овде навести неке одељке, који нису били од значаја само за дани случај, већ садрже извесна интересантна излагања, која се тичу одмеравања награде адвокатима уопште, а нарочито с погледом на речени Правилник. Ту се наиме, поред осталог, каже, да одмеравање награде молиоцу на основу Правилника о наградама адвоката и с обзиром на укупну вредност масене имовине — не може опстати и да је неумесно и погрешно са разлога:

„1) Што је противно пропису § 719 грађ. зак., по коме се законском пропису награде за труд и рад јавних правозаступника имају одмеравати и додељивати по одредбама Грађанског законика, а пом. правилником те одредбе не могу бити измењене и анулиране; и

2) Што у Правилнику о наградама адвоката, а наиме §§ 7 и 15, по којим је одредбама суд баш и одмерио награду браниоцу масе за његов рад, постоји очигледна нелогичност у одмеравању ове награде јавним правозаступницима и висини ове награде, која им се за њихов рад има доделити. Наиме, по тач. 5 § 15. пом. правилника, награда адвокатима за рад по пупилним масама и расправама о наслеђу код неспорног и старатељског судије одмерава се као у кратком поступку, т. ј. по табели која је за кратак поступак предвиђена у ставу II § 7 пом. правилника. У пом. § 7 предвиђено је пак, да ће се у споровима по кратком постуку, а у случају да вредност спора износи 50.000.— дин., додељивати адвокатима на име награде

за њихов рад сума у 2.000.— дин., — што значи, да ће се на име ове награде, с обзиром на вредност спора у 50.000.— дин., додељивати на име награде 4⁰/о, т. ј. 4⁰/о од вредности спора у 50.000.— дин. У ставу под 2) предвиђено је: „ако је вредност предмета (спора) преко 50.000.— динара адвокату ће се досуђивати поред награде предвиђене у предњој тачки на вредност од 50.000.— динара још :

а) по 6⁰/о ако му је канцеларија у Београду.”

Даље се у истој жалби каже: „Принцип је, да проценат, који се на име награде адвокатима додељује, има у толико бити мањи у колико је вредност предмета (спора) већа. Међутим, у овом случају на вредност предмета (спора) до 50.000.— дин. проценат награде одмерен је у 4⁰/о; док у случајевима, ако вредност предмета (спора) пређе суму од 50.000.— дин., онда се по поменутој одредби на већу вредност од 50.000.— дин. на име награде узима проценат у 6⁰/о, а што је противно напред поменутом принципу, да проценат награде има бити у толико мањи у колико је вредност предмета (спора) већа. Ово је једна очигледна нелогичност у висини одмеравања награде за рад адвокатима, те је суд, примењујући напред наведене одредбе Правилника доделио браниоцу масе несразмерно велику награду.”

Међутим, Београдски Апелациони Суд, решењем Бр. 3288 од 12 маја 1932 год., оснажио је ожалбено решење среског суда, а жалбу одбацио.

У примени Правилника о наградама адвоката на територији Београдског апелационог суда појавила су се извесна спорна питања, која су у судској пракси стално предмет дискусије, а изгледа пак, да ће моћи да буду коначно и потпуно правилно решена тек путем једне нарочите интервенције законодавца. Узевши уопште, добија се утисак, као да је овај Правилник само почетак регулисања једне важне правне материје, која њиме није потпуно обухваћена и нормирана. Што је најважније, не постоји још сагласност ни у томе: коју је врсту правних односа законодавац имао у виду при доношењу тога правилника и у коме се све правцу има кретати његова примена односно колики је стварно његов домашај. Управо, да ли се Правилник има примењивати само у споровима због награде између адвоката и њихових клијената директно, или пак његовој примени може имати места исто тако и у споровима уопште; наравно само када су странке заступљене од адвоката, којима ће се морати да исплати њихова награда, а што такође улази у појам такзованих парничних трошкова, на чије се плаћање по правилу осуђује она страна, која је изгубила парницу.¹⁾ — Све су то општа пи-

¹⁾ Само при томе не треба губити из вида, да се у § 1. Правилника говори о досуђивању награде адвокату, а не странкама као владаствима адвоката.

тања, која ми овим поводом само напомињемо, не упуштајући се у њихову ближу оцену, али о којима би несумњиво вредело детаљније расправљати. Што се пак тиче конкретног, овде приказаног случаја из примене реченог правилника, могло би се приметити следеће :

1. — Пре свега, није тачан навод истакнут у жалби, да се награда адвокатима има одмеравати по прописима Грађанског законика; јер је Правилник специјалан закон и, као такав, има се увек примењивати на дотичну врсту правих односа, ако само његова евентуална примена не би била искључена споразумом интересованих лица, односно адвоката и њихових клијената. Истина је, да прописи општега права, којима се регулишу радни односи појединих лица и потраживања која отуда потичу, а специјално прописи § 719 грађ. зак., нису анулирани пом. Правилником, али би њиховој примени могло имати места само у оним случајевима, у којима би и само право на награду адвоката као такво било спорно (н. пр. када се не признаје, да је извесан посао скопчан са наградом, односно када је право на награду у основи оспорено), а међутим, у даноше случају било је неслагање интересованих само у погледу обима те награде. Правилник пак у погледу односа њиме предвиђених има значај не само формалног, већ и материјалног закона, те је довољно ако суд само на њему заснује своју одлуку — пресуду или решење — о адвокатској награди. А адвокату припада подједнако право на награду, било да је ангажован од приватних лица, било пак да га је сам суд у извесном случају позвао за извршење извесних правних аката, као у случају одређивања за браниоца по пупилним масама, о чему је овде нарочито реч.

2. — Напоследку, да напоменемо и пропис § 7 Правилника, на коме се је и жалилац код приказаног случаја нарочито задржао. Интересантно је наиме тумачење овога законског прописа, које се је у судској пракси појавило, а по коме, по предметима обезбеђења и кратког поступка, па отуда и по неспорним предметима, награда адвоката не би могла бити већа од 2000.— дин., без обзира на вредност тих предмета. То је тумачење засновано на једном, да тако кажемо сувише уском (педантном) граматичком односно буквалном тумачењу онога става пом. параграфа, који је горе у целости цитиран, а за његову појаву дала је несумњиво повода та околност, што је поред речи „предмет“ у загради стављена реч „спор“, којом се свакако хтео боље да прецизира смисао прве, али се у ствари постигло оно што се није желело, то јест из тога је резултирала једна неодређеност. У место јаснијег детерминисања изражене мисли, створен је повод за контроверсна тумачења дотичног законског текста, и то у једној врло деликатној правној материји, где се ради о рачунима и интересима, као најосетљивијим тачкама људске

активности, па је јасност и одређеност законских прописа ту стварно и најпотребнија. — Но, при томе тумачењу треба имати на уму, да израз „спор“ ту није употребљен у његовом правом односно ужем или техничком смислу, већ као један општи термин, који се, као такав, слично изразу „предмет“, употребљава у практичној правној терминологији, како за спорне, тако и за неспорне ствари *resp. предмете*.

Да је пак овакво тумачење § 7 Правилника тачно, то се, поред осталог, види и из његове прве реченице, у којој се говори о вођењу спора од стране адвоката, у вези са наградом, па се даље набрајају све врсте предмета, заједно са тражењем обезбеђења и кратким суђењем. Треба наиме упоредити целокупан текст реченог параграфа, да би се могло добити његово тачно и једнообразно тумачење. Додуше, постоји ипак извесна недоследност у изражавању законодавца у толико, што се у првом делу истог параграфа говори о вредности спора, а у другом пак о вредности предмета, али су, према ономе што смо горе већ истакли, оба наведена израза, и у једном и у другом случају употребљена у истем значењу. Ту наиме „спор“ значи „предмет“ а не парница или редован контрадикторан спор по начелима грађанског судског поступка, који поступак у осталом, по својој систему, обухвата не само редовне спорове, већ и кратко суђење и сретства обезбеђења. Стварни разлози, истина, више иду у прилог ономе тумачењу, које ми овде критикујемо, јер је за тражење обезбеђења и кратко суђење, по правилу, потребно уложити много мање труда и трошкова него што је то случај код вођења редовних грађанских спорова, — те ће, према томе, прво тумачење у већини случајева бити и правичније, — али оно, по нашем мишљењу, ипак нема сигурног ослонца у закону, те се зато мора одбацити као нетачно.

Али, поред свега, не може се спорити постојање потребе, да сва овде истакнута и друга питања, у вези са применом Правилника о наградама адвоката, буду што пре и аутентично протумачена.

Бошко К. Перић, докторанд права

ДОКАЗНА СНАГА КЊИГА НАРОДНЕ БАНКЕ

Према ставу другом члана 30 Закона о Народној банци Краљевине Југославије¹⁾ „књиге Народне банке и изводи из њих, потписани како буде одређено статутима, имаће силу јавних исправа“.²⁾

1) „Службене новине“ бр. 137.-X-V. од 20 јуна 19331 године.

2) Курзив је наш.

Јавну исправу, у главном, карактерише то: да је издана од јавне власти. С обзиром на чињеницу: да је Народна банка новчана установа, а не јавна власт, интересантно је проучити *ratio legis* одредбе става другог чл. 30 Закона о Народној банци.

По самом Закону о Народној банци (чл. 5.) Народна банка је акционарско друштво. На њу се, према изреченом наређењу члана 31 Закона о Народној банци, примењују одредбе Закона о Народној банци.

По правилу акц. друштво је приватна установа. И Народна банка је приватна установа, с тим: да су њене акције имене и да њен акционар може бити само Југословен (чл. 7 вези с чл. 9 Статута Народне банке). Али, иако је Народна банка приватна установа у виду акц. друштва, њен положај није исти као и свих осталих акц. друштава. У том погледу новчане заводе у Краљевини Југославији можемо поделити у ове три групе:

I. Државне новчане установе. — Њих има само две, и то:

- а) Поштанска штедионица и
- б) Државна хипотекарна банка;

II. Приватне новчане установе с јавноправним карактером. — Ову групу чине за себе:

- а) Привилегована аграрна банка и
- б) Народна банка Краљевине Југославије; и

III. Чисто приватне установе. — Ту спадају сви остали новчани заводи у Краљевини Југославији.

Дакле Народна банка Краљевине Југославије није државна већ приватна установа. Али, Народна банка, с друге стране, није чисто приватна установа. Народна банка има изузетан положај који се налази на прелазу од приватне ка државној установи. Иако је Народна банка приватна установа она, према својим дужностима и правима, према својим циљевима и сретствима, према начину свога уређења и пута којим организује своју управу, по Закону о Народној банци, Закону о новцу Краљевине Југославије³⁾ и по Закону о одобрењу уговора између државне и Народне банке за извршење закона о новцу,⁴⁾ има јавноправни карактер. — Неке одредбе из поменутих закона то ће најбоље посведочити.

1. Јавноправни карактер Народне банке одгледа се у начину њенога уређења.

а) Већина важнијих послова у Народној банци врши се по споразуму Министра финансија са Народном банком. — На пример, према чл. 25 Закона о Народној банци „Министар финансија, по

3) „Службене новине“ бр. 104. а. од 11 маја 1931 године.

4) „Службене новине“ бр. 137-X-V од 20 јуна 1931 године.

споразуму са Народном банком, одлучује о повлачењу новчаница једнога типа и о замени тих новчаница новчаницама другога типа.”

б) Организација управе Народне банке је, једним делом, у рукама Владе.

1) Према чл. 42 Закона о Народној банци Гувернер и вице-гувернери (први и други) постављају се краљевим указом на предлог Министра финансија. Дакле, Гувернер и вице-гувернери постављају се на исти начин на који и виши државни чиновници. А од колике је то важности јасно се може закључити из тога: што Гувернер и два вице-гувернера, са још два члана Управног одбора Народне банке, које одреди Управни одбор на почетку сваке године, према ставу првом чл. 40 Закона о Народној банци, сачињавају Извршни комитет, који у смислу чл. 46 Закона о Народној банци, има гро послова Народне банке у својим рукама, доносећи одлуке већином гласова, с тим да је, у случају једнаке поделе гласова, претежан глас претседника (Гувернера) — чл. 46 Закона о Народној банци.

2) Исто тако Владин комесар, који у име Владе врши контролу над Народном банком и који, по чл. 56 Закона о Народној банци, „има право да стане на пут сваком поступку који би био и противан законима, статутима Народне банке и њеним интересима и општим интересима земље” поставља се Краљевим указом.

3) Најзад, Преставник министарства трговине и индустрије, који, сходно чл. 58 Закона о Народној банци, „има право да тражи од Народне банке сва обавештења о пословима који се односе на њену кредитну политику” мора бити државни чиновник.

II. Народна банка има дужности које јој дају јавноправни карактер. — Према чл. 2 Закона о Н. б. Народна банка има за циљ: да одржава стабилност и сигурност новца и законодавац је с правом, изречно, поменуо да Народна банка овим „врши јавну службу у име државе” (т. 1. чл. 2. Закона о Н. б.)

III. Као последица изузетних одредаба о Народној банци, које јој дају јавноправни карактер, чл. 27 Закона о Н. б. дата јој је почасна повластица у виду права: да на своме печату нос грб Краљевине Југославије, као спољну манифестацију свога јавноправног карактера.

Према томе Народна банка Краљевине Југославије има јавноправни карактер, има својство јавне власти и у овом њеном обележју лежи *ratio legis* прописа става другог чл. 30 Закона о Н. б., који књигама Народне банке и изводима из њих даје снагу јавне исправе.

Али, да би неки спис Народне банке Краљевине Југославије био јавна исправа он мора испуњавати ове услове: мора

бити књига Народне банке или извод из ње (први услов) с тим да извод мора бити потписан саобразно Статутима Народне банке (други услов). — Из систематских разлога ми ћемо прво изложити други услов, па тек онда први, сматрајући при том да нема потребе објашњавати шта су изводи из књига.

I. Начин на који морају бити потписани изводи из књига Народне банке.

У смислу чл. 2. Статута Н. б. изводи морају бити потписани од :

а) Ако је у питању **Ц е н т р а л а** (банчино седиште у Београду) :

1) За све (важније) врсте послова Народне банке:

а. а. Гувернера (1); или једног од вице-гувернера (2); или једног члана У. О. одређеног за члана Извршног комитета (3);

б. б. Једним банчиним чиновником (обично: директором) кога за то одреди упр. одбор;

2) За обичну кореспонденцију, чекове, кредитна писма, налоге, потврде пријема, разне признанице и све друге исправе које се односе на редовне послове Народне банке :

а. а. и б. б. Два чиновника, које за то одреди Упр. одбор.

б) Ако је у питању **Ф и л и ј а л а** (банчина седишта у: Бања Луци, Битољу, Вараждину, Вел. Бечкереку, Вршцу, Загребу, Љубљани, Марибору, Мостару, Нишу, Новом Саду, Осијеку, Панчеву, Сарајеву, Скопљу, Сплиту, Суботици, Цетињу и Шапцу).

1) Управника (а. а.) или његовог заменика (б. б.) заједно са

2) Једним чиновником кога одреди Упр. одбор.

II. Шта се подразумева под књигом Народне банке ?

Према ставу првом чл. 30 Закона о Н. б. „одредбе Трговачког закона о вођењу књига примењују се и на Народну банку.“ Из тога се логично закључује да је и у ставу другом реч о трговачким књигама.

А шта се подразумева под трговачким књигама ?

Законик трговачки говори о трговачким књигама у својој Другој глави и прописује: да је сваки трговац **о б а в е з а н** држати **Дневник** (§ 8); **Књигу копија писама** (§ 9) и **Књигу пописа (инвентара)** (§ 10). Међу тим, према §-у 11 Трг. зак. „све књиге“ треба да испуњавају ове услове : да се воде на српском језику; да се држе чисто; да нема празних или замрљаних страна; да нема вађених листова и да нема надметака. — Сви ови прописи, с обзиром на став први чл. 30 Закона о Н. б., важе и за Народну банку с тим изузетком: да Народна банка може у Дневник убележити само укупне износе по појединим рачунима, а копије писама и детаље рачуна може држати и на одвојеним листовима.

Као што се види, Трг. зак. је наредио трговцима да морају водити ове три књиге: Дневник и Књиге: копија писама и пописа, с једне стране. С друге стране прописао је услове које морају имати „све књиге”. Говорећи о „свима књигама” законодавац се није изразио о свима „трим” књигама, већ о свима књигама уопште. Сада се поставља питање: да ли се под трговачким књигама разумеју само оне три књиге које су обавезне: или: сем њих три има и других трговачких књига.

Пок. Спасоје Радојичић у својим Основима трговачког права⁵⁾ вели: „Поред три обавезне књиге трговац може водити и друге спомоћне, које му се само покажу потребне у радњи”.

Пок. Андра Ђорђевић⁶⁾ сматра да „осем ових обавезних књига, које, дакле, сваки трговац мора водити, обичај је, да сваки иоле уредан трговац води још и друге књиге, т. зв. спомоћне књиге којих број и начин вођења зависи од пракције места, где се води трговина, као и од важности врсте трговања.”

Дакле, и по Радојичићу и по Ђорђевићу, поред дневника и Књига: копија писама и пописа има и других трговачких књига. Њих два су тачно закључили: да се оно „све књиге” из §-а 11 Трг. зак. не односи само на три обавезне књиге, већ на све књиге потребне једној радњи. А да је тачно мишљење да поред Дневника и Књига: копија писама и пописа има и других трг. књига утврђује се несумњиво прописима кривичног законодавства о банкрутству, јер се из §§ 344. и 345. Крив. зак. јасно види: да законодавац не сматра као трг. књиге само Дневник и Књиге: копија писама и пописа, већ све оне књиге које су потребне по природи посла. Чак шта више, законодавац их не их не само да признаје за трг. књиге него ставља у дужност само да признаје за трг. књиге него ставља, ако је за њих било потребе по природи посла, постојаће, према околностима, кривично дело, лажног или простог, банкрутства.

С тога, имаће снагу јавних исправа све оне књиге Народне банке које су јој потребне, према природи њених послова. Ово важи и за изводе из поменутих књига, разуме се, под условом: да су потписани на раније претстављени начин.

С обзиром на сада несумњиву чињеницу: да су књиге Народне банке и изводи из њих, потписани на изложени начин, јавне исправе, поставља се питање: да ли Народна бан-

5) *Основи трговачког права* од Спасоја Радојичића, професора универзитета и државног саветника. Пето прегледно и попуњено издање. Београд 1926. Страна 36.

6) *Теорија грађанског судског поступка* од Андре Ђорђевића професора права на Великој школи у Београду. Друго издање. Приредио Др. Д. Аранђеловић, професор универзитета. Београд 1912. Страна 74.

ка, док још важи „стари” Грађански судски поступак, може користити право кратког суђења по писменим исправама с позивом на то: да су њене књиге јавне исправе.

По нашем мишљењу одговор је негативан по Народну банку. Разлози за то су ови: Да би се кратко судило по писменим исправама, исправа мора бити јавна из § 187, или приватна из § 191 ст. Гр. суд. пост. Кратко суђење по писменим исправама је изузетно суђење, изузетак од редовног суђења. *Exceptiones sunt strictissime interpretationis* § 449 Гр. суд. пост. тражи да је исправа, по којој се захтева кратко суђење, јавна исправа из §-а 187 Гр. с. п. Међутим, књиге Народне банке јесу јавне исправе, али не из §-а 187 Гр. с. п. Како се изузетци најстриктније тумаче то у овом случају не може бити примене кратког суђења по приватним исправама. За Народну банку ово је теоријско питање, јер ће она увек од свога дужника узети меницу и користити право кратког суђења по §-у 451. Гр. с. п., која је у њему, изрично, оглашена као подобна за овакав поступак. — Међутим, када буде добио обавезну снагу „нови” Законик о поступку судском у грађанским стварима Народна банка ће моћи користити т. зв. мандатни поступак (§ 641), који је сличан кратком суђењу по писменим исправама, с позивом на књиге Народне банке и изводе из њих, јер су оне јавне исправе из §-а 389. став први „новог” парничног поступка.

Пропис става другог чл. 30 Закона о Н. б., дајући књигама Народне банке и изводима из њих снагу јавних исправа, установљава једну повластицу за Народну банку, право које је од користи по Народну банку. Поставља се питање: да ли се ово право може употребити и против Народне банке., т. ј. да ли се странка која је у спору са Народном банком може позивати, за доказ својих навода, на књиге Народне банке.

Ми мислимо да може. А ево зашто:

I. Разлози који важе за „стари” Г. с. п.

По ставу првом чл. 30 Закона о Н. б. „одредбе Трг. зак. о вођењу књига примењују се и на Банку.” Према §-у 19 Трг. зак. „У свима парницама може суд наредити, да му се књиге покажу поради виђења предмета о коме се парница води, или да се из њих испише извод таквог предмета.” А када су књиге већ поднесене суду онда суд, у духу § 185. Г. с. п., има да прими и оно што користи и оно што иде на штету онога чије су књиге.

II. Разлози који ће важити када буде добио обавезну снагу „нови” Г. с. п.

Према §-у 399 став први „ако која странка тврди, да се исправа, важна по њено доказивање, налази код противне

странке, може суд овој странци, по предлогу прве, закључком наредити да поднесе ту исправу.”

Изишло би из тога, да је повластица из §-а 30 став други Закона о Н. б. „нож са две оштрице”, да она може користити Народној банци, али да може и да јој штети... Сматрамо да је и то само теоријски тако, јер ће пропис става другог чл. 30 Закона о Н. б. користити у практичном животу само Народној банци, пошто ће противник у парници са Народном банком услед савесне и стручне организације њених послова, тешко наићи на случај да одредба у питању и њему буде од користи. Тек он то „право” има.

Књиге Народне банке би имале само полудоказну снагу да нису оглашене за јавне исправе. — Према §-у 12 Трг. зак. књиге су полудоказ, и то под условима предвиђеним у њему и параграфима који му следују, закључно до §-а 21 Трг. зак., с тим да има места, ако је њима тврђење доведено до велике вероватности, допуњавајућој заклетви, у смислу §-а 291 Г. с. п. Тако је за време важења садашњег, „старог” Г. с. п. Међутим, када буде добио обавезну снагу „нови” Г. с. п., по §-у 391 Г. с. п. „опште претпоставке за доказну снагу трг. књига, као и дневника и закључница трговачких посредника (мешетара) процењују се по постојећим законима”, с тим да, према §-у 386 Г. с. п. (новог), уместо што би се досудила допуњујућа заклетва по § 291 Г. с. п. (старог), „има суд, базирајући се на резултат целокупне расправе и изведених доказа, по слободном уверењу, оценити да ли се који чињенични навод има сматрати истинитим или не”. — Док би по „старом” Г. с. п. књиге Народне банке и изводи из њих биле чист полудоказ дотле би оне биле, према „новом” Г. с. п. пун доказ, али који је зависан од нахођења суда, базираног на његовом слободном уверењу.

Као општи закључак можемо рећи: Да су све трговачке књиге које су, по природи посла, потребне Народној банци Краљевине Југославије, као и изводи из њих, ако су потписани на напред изнети начин, јавне исправе, према ставу другом чл. 30 Закона о Народној банци, у вези с §-ом 187 „старог” Гр. суд. пост., §-ом 388 и ставом првим §-а 389 „новог” Грађ. суд. пост., те су за њих, стога, везане све последице јавних исправа.

Сергије Г. Ростовцев, адвокат.

АКУЗАТОРСКИ ПРИНЦИП У ИЗВИЋАЈУ И ИСТРАЗИ ПО ЗАКОНИКУ О СУДСКОМ КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ.

Ван сваке је сумње да нови Законик о суд. крив. поступку представља огроман културни напредак, којим се сви Југословени с правом могу поносити. Али кад се одједном уводи у живот један нови опсежни и сложени законик, који има да регулише безбројну масу питања и односа, увек се током времена све више опажају у таквом законнику и недостатци и контроверзе и прописи који су у опречи са практичним потребама живота.

Таквих контроверза и непрактичних прописа, мени се чини, има онајвише у главама новог законика, које говоре о извићају и истрази.

Пре свега пада у очи да је исувише сужена власт истражног судије у погледу отпочињања и вођења извићаја и истраге, док је власт државног тужиоца у том погледу потпуна, а у погледу обуставе поступка и неоправдано широка. Како би се могао мотивисати пропис § 94 по коме истражни судија без предлога државног тужиоца може извршити само оне извићајне радње, које није могуће одложити без опасности за циљ поступка или које су везане за извесан законски рок? Мотиви тога прописа у толико још мање дају се разумети што је средњи судија према § 95 овлашћен да не чекајући предлоге државног тужиоца може одмах започети извићај и извршити све за то потребне радње (§ 92 од. 1 и 3). Зашто је истражни судија гори од средњег судије? И по чему се има узети да су његове квалификације као правника ниже од квалификација средњег судије и државног тужиоца?

Тешко се даје образложити и наређење одељка другог § 92, према коме „у случајевима, у којима би се извршењем извићајних радња могли уништити трагови учињеног кривичног дела, или онемогућити поновно разматрање, тако да се те радње за случај потребе не би могле обновити, средњи суд ће предузимати такве радње само онда кад је с одлагањем скопчана опасност. Иначе ће средњи суд у пријави управљеној државном тужиоцу упозорити га да је таква извићајна радња потребна и постараће се да се трагови дела сачувају док не дође истражни судија или његов захтев да се извићајна радња изврши.” Јер није јасно зашто средњи судија, који има већу власт од истражног судије у погледу от-

почињања извиђаја, и коме Законик изгледа према напред реченом поклања више поверења него ли истражном судији, не сме у овом случају никаквих извиђајних радња предузимати, већ мора чекати на долазак истражног судије.

Даље, што се тиче прописа о праву и дужности истражног судије да окривљеника стави у притвор — несумњиво је да стављање у притвор јесте радња која се често пута јавља као неопходно потребна, а уз то и апсолутно неодложна у интересу проналажења истине, међутим сумњиво је да би истражни судија фактички имао могућности да ту радњу предузме с обзиром на наређење § 118, према коме истражни судија дужан је свакога који је њему доведен и притворен саслушати за 24 сати и одмах иза саслушања пустити у слободу, ако му дотле не стигне предлог државног тужиоца да се отвори истрага. Дакле истражном судији остаје само то да сваки пут, кад је он дужан или хоће осумњиченог притворити, чак и у хитним случајевима, — пре тога тражи предлог државног тужиоца о отварању истраге.

Сем ових опаски, које се односе на отпочињење извиђаја и истраге и притвор осумњиченога, могле би се сличне замерке учинити и прописима о обустави извиђаја и истраге.

Према § 96 и 108 право државног тужиоца на обуставу поступка потпуно је неограничено и не подлежи ничијој контроли. Истражни судија, и кад не би био сагласан са гледиштем државног тужиоца да се извиђај или истрага имају обуставити, не би могао апеловати на Суд и тражити његово решење, које право он уосталом има у другим случајевима својих размимоилажења са државним тужиоцем. Једини коректив такве неограничене власти државног тужиоца лежи само у праву приватног учесника да ступи на место државног тужиоца када државни тужилац налази да нема места даљем гоњењу. Али шта ће бити када приватног учесника уопште не постоји у поступку, или кад је приватни учесник умро, а нема наследника који би иначе према последњем одељку § 295 могли своје приватно правно потраживање „пријавити, одржати и продужити“? Замислимо такође и случај кад се оштећени просто „поравнао“ са окривљеником па неће да предузме гоњење, од кога је државни тужилац може бити погрешно одустао? Зар је практична таква неограничена власт тужиоца код кривичних дела, за које се гони по службеној дужности, код којих је тангиран интерес државе и друштва? Не би ли боље било дати Суду да на предлог државног тужиоца решава о потреби обуставе поступка?

Изнети прописи о извиђају и истрази, као што се зна, имају за основ тако звани „акузаторски принцип“, по коме функција кривичног гоњења има бити одвојена од функције извиђаја, суђења и одбране. Али као што се увек дешава ка-

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да се неки теоријски принцип почне спроводити у живот са свом неумитном строгошћу — и овде у Законику о суд. крив. поступку оваква крајња доследност у спровођењу тога иначе лепог начела довела је до фактички немогућих ситуација, које су неприхватљиве са гледишта практичних потреба правосуђа. Јер не постоји у свету ничега апсолутног и при спровођењу у живот ма како лепог апстрактног начела немогуће је избећи компромисна решења.

Уосталом циљ је промашен. Ишло се на то да се функција гоњења строго одвоји од функције извиђања, међутим ограничење власти и иницијативе истражног судије довело је дотле, да је тужилац постао једини господар поступка **dominus litis**. Он отпочиње извиђај, руководи њиме, отвара истрагу, ставља своје предлоге истражном судији, контролише његов рад, управља читавим током истраге, решава о проширењу исте на саучеснике окривљеника, исту обуставља или пак подноси Суду оптужницу, основаност које Окружни суд чак нема власти да цени по службеној дужности, већ тек Апелациони суд по приговору окривљеника. Природно је да странке у пракси са својим предлозима у току извиђаја и истраге обраћају се онајчешће на државног тужиоца, који на тај начин постаје не само тужилац, већ и стварни иследник. Пропис § 100, који говори о праву и дужности истражног судије да у току истраге по својој властитој иницијативи предузима све потребне радње не чекајући предлог државног тужиоца, изгледа нема широког поља за своју примену. У току истраге акта непрестано путују од истражног судије до државног тужиоца и натраг и сваки пут губи се време на читање акта. Тешко да би такво једно стање могло бити од користи по брзо, енергично, духовито спровођење поступка и утврђење материјалне истине и тешко да би овакво стање одговарало баш оном истом начелу одвајања функција, коме се тежило.

ЧЕТВРТИ КОНГРЕС МЕЂУНАРОДНЕ УНИЈЕ АДВОКАТА У ХАГУ

Од 27 до 31 јула ове године трајао је Конгрес међународног савеза адвоката, који је овога пута одржан у Хагу у Холандији. Пре овога Конгреса одржани су прва три у Белгији, Француској и у Луксенбургу у годинама 1929., 30. и 31.

На овогодишњи Конгрес дошли су делегати Француске, Немачке, Белгије, Луксенбурга, Швајцарске, Холандије, Мађарске, Румуније, Бугарске, Пољске, Југославије, Јапана, Канаде, Енглеске и Америке. Преставници адвоката из ове последње три државе присуствовали су и ове године као посматрачи. На дневном реду су била следећа питања:

- 1) Стварање националних јурисдикција за протеривање странаца.
- 2) Оснивање међународних судова,
- 3) Улога адвоката према акционарским друштвима,
- 4) Организација пензионих фондова адвокатских,
- 5) Квалификације интелектуалних радника и специјално адвоката,
- 6) Потреба увођења контроле над интернационалним картелима, и
- 7) Реферати о стању адвокатских сталежа у разним земљама.

Први састанак је одржат 28. јула и употребљен је поглавито на међусобно упознавање чланова Конгреса и престављање делегација, а завршио се свечаним пријемом који је дала конгресу Општина хашка и њен претседник, који је и сам адвокат. Отварање конгреса било је извршено свечано у присуству холандског министра правде, од стране претседника холандске асоцијације г. Талдера. Иста је седница конгреса употребљена за једну комеморацију Гетеа, чија је стогодишњица ове године прослављана у Немачкој, а о коме је специјално као адвокату говорио проф. Аплетон, адв. из Париза, француски делегат. Ово предавање је имало двострук успех: по садржини својој и по своме ефекту. Садржина је била извучена из каријере Гетеове као правника и адвоката, а аргументисана многим мислима Гетеовим правно филозофске садржине, које су црпљене из његових дела, а нарочито из Фауста. А ефекат је био нарочито у томе успешан, што су присутних седам делегата немачких били необично дирнути овом сјајном конференцијом о Гетеу једног француског делегата, што је повећало већ самим фактом створену

срданост између немачких и француских делегата, која је врло повољно утицала на целу атмосферу конгреса.

По свима питањима која су била на дневном реду конгреса извршена је једна општа подела, тако да су питања која су тангирала сталеж у његовим спољним односима, дата секцији А на проучавање, дискусију и предлог за резолуцију; а питања унутрашња дата секцији Б, ради истог циља. Тиме је олакшан и убрзан и сам рад конгреса. У првој секцији од стране југословенске делегације учествовао је г. Бора Ј. Поповић, адв. из Београда, а у другој г. Др. Иво Политео, адв. из Загреба и Др. Драгутин Јанковић из Београда.

Из рада обе секције констатовала се по разним питањима која су била на дневном реду потпуна сагласност и једнодушност у гледиштима готово свих националних делегација адвокатских. Нарочито се то осетило у питању става који има да одржи адвокат у погледу на своју сталешку част и на службу правди и слободи коју адвокат увек дугује себи и своме позиву, а нарочито у питању слабих и немоћних, као и да је адвокат поред свих материјалних тешкоћа које има данас да преброди и да се са њима бори увек дужан да остане независан и у том погледу.

Тако је код питања о стању интелектуалних радника, а нарочито адвокатских сталежа, показано нарочито интересовање о ставу и положају адвоката с обзиром на њихов број у појединим земљама. Ово је питање истакнуто на дневни ред конгреса и зато што је Међународни биро рада у Женеви тражио од Међународне Уније адвоката податке о броју, зарадама и другим податцима за стање адвоката у свима земљама.

У току ове дискусије а према извештајима појединих националних савеза констатовано је да скоро у свима земљама постоји хиперпродукција адвоката у већој или мањој размери. Највећа је у Румунији која има 17 хиљада адвоката на 17 милиона становника, затим у Маџарској, где има 6 хиљада адвоката на 8 милиона становника. Код нас је према извештају нашег савеза комора, хиперпродукција знатно мања, јер на 14 милиона становника имамо близу 3 хиљаде адвоката. У дискусији око овога питања учињена је констатација да је хиперпродукција изузетан узрок кризе, која се осећа у свима државама, а да је главни узрок кризе код адвокатских сталежа општа економска криза која влада данас у целом свету. Ти и остали узроци набројани су у резолуцији по овом питању.

У питању односа адвоката према акционарским друштвима, приликом састављања друштвених правила, као избраног судије у споровима између самих акционара, као сталних правних саветника друштвених и т. д. две су тезе у главном истицане и брањене. Прва је да адвокат у овим набројаним

пословима није ничим спречен, па ни професионалним моралом да може састављати правила акционарска, бити унутрашњи арбитар па чак бити и стални правни саветник под сталном платом, осим ако му то не даје и не поставља га у један чиновнички однос према акционарским друштвима. А друга је теза да се и у овом питању као и свугде мора чувати сталешка и професионална независност адвоката и његова слобода од свих утицаја, па и оних, који га доводе у материјалну зависност од клијента.

У питању осигурања адвоката на овогодишњем конгресу настављен је рад са прошлогодишњег конгреса. Прошле године је изабрана једна комисија која је имала на овоме конгресу да поднесе извештај о питању и начину осигурања. Али у погледу на решење питања наступила је дивергенција између двају референата, од којих је један био румунски а други бугарски делегат. Румунски је делегат наиме поднео реферат о томе како је то питање решено у Румунији. Румунски систем је организован на обавезном таксирању специјалном таксом за осигурање која се лепи на сваком акту који адвокат подноси суду (тужбе, жалбе, преставке), и чији проценат варира с обзиром на садржину акта и врсту суда коме се исти подноси. Сав приход од тих маркица предаје се Румунској Народној банци која има вршити у границама прибраних овим начином сума, исплату пензија, чија је опет висина фиксирана минималним потребама за живот. У Бугарској пак предложен је један систем осигурања сличан нашем. И разуме се да је бугарски делегат као референт стао на гледиште да је њихов систем бољи од румунског, што изгледа тачно. И поред прилично примањљиве аргументације румунског делегата, Конгрес се ипак није одлучио ни за један и одложио је решење за идући конгрес с тим да поново једна комисија проучи цело питање и поднесе идућем конгресу реферат. (У састав те комисије изабран је и делегат београдске Коморе). У овом питању на конгресу је било интересантних констатација. Али главна је да је питање осигурања на дневном реду тек за последњих неколико година, осим Мађарске. У Мађарској систем осигурања постоји већ двадесет година, али по изјави мађарског делегата није бог зна шта успео са разлога што адвокати неће да плаћају улоге. С друге стране било је појединих делегата који су били против установе осигурања као што је био белгијски делегат из Анверса (док је Бриселски био за). Последњег дана конгреса пре закључка изабрана је нова управа Међународне адвокатске уније. За председника је изабран Холанђанин, хашки адвокат М. М. de Brauwe. За члана управе на место д-ра Иве Политеа, председника Загребачке коморе изабран је д-р Јанко Жировник, адвокат из Љубљане и председник Савеза Адвокатских Комора у Југославији.

Поред пријема који је Конгресу приредила Хашка општина, Конгрес је био примљен свечано у Бинен-Хофу (Владина палата) од стране Холандске Краљевске Владе коју је заступао министар правде. Конгрес је завршен 31. јула једном свечаном заједничком вечером коју је приредила Хашка адвокатска комора учасницима конгреса, а коју помињем с тога што је срдачност заиста другарска и специјално задовољство холандских колега нарочито загрејала једна заиста духовита здравица претседнику хашког бароа Телдеру и његовом бароу, коју је изговорио београдски адвокат г. Бора Л. Поповић.

Конгрес је усвојио следеће резолуције:

1. Стварање националних јурисдикција за протеривање странаца.

Конгрес, саслушавши реферате делегата 12 држава заступљених на њему, утврђује са задовољством успехе постигнуте у том питању у неким државама. Усваја понова једногласно жељу овако стилизовану на прошлом Конгресу у Луксембургу:

„Нека владе уреде поступак за протеривање странаца који њима буде подесан, али такав који би осигурао заинтересованим право одбране и потребно јемство да ће моћи знати цео предмет и разлоге због којих се тражи њихово протеривање“.

Затим изражава жељу да се против странаца који се већ налазе извесно време у држави, — а то време нека владе одреде што краће, — не може, ако намеравају да их протерају, поступити друкчије него како је прописано да се поступи у случају протеривања.

Најзад закључује да те жеље имају поднети делегати појединих држава својим владама ради знања.

Уједно Конгрес решава да упути на проучавање питање међународне унификације прописа и мера поступка, који би се имао применити у случајевима протеривања странаца“.

2. Оснивање међународних судова.

Конгрес, потврђујући резолуције ранијих Конгреса у Паризу (1930) и Луксембургу (1931) у прилог оснивању мешовитих међународних судова; — увиђајући да би, према данашњем стању међународних односа, организација таквих судова била претходни услов развоја међународног права и стварања међународне јуриспруденције; — утврђује с поуздањем иницијативу белгијске и француске владе и изражује жељу да између ових двеју влада дође што скорије до споразума у томе питању, а после и до споразума између осталих држава.

3. Улога адвоката према акционарским друштвима.

Уваживши резултате добијене у анкети која је проведена међу члановима Уније пре Конгреса о питању улоге адвоката према акционарским друштвима и ослањајући се на те резултате, а после расправа у секцији и у пленуму, Конгрес изјављује да адвокат може учествовати при доношењу, састављању, друштвених правила, при чему адвокат врши улогу правног саветника и вољу странака ставља у правну форму; констатује да нема никакве сметње да се у статуте акционарских и других друштава може ставити клаузула којом се дозвољава адвокатима да буду изабране судије; да се адвокатима дозвољава да буду и стални саветници акционарских друштава, са платом према раду, само под условом да при вршењу тога задатка буде потпуно сачувано начело адвокатске независности; да у државама, где закон или привремени прописи не забрањују адвокатима присуствовање седницама управних одбора или главним скупштинама, такво присуствовање буде одобрено једино под условом да дотични адвокати при томе не изађу из своје битне улоге правног саветника и браниоца.

Конгрес, констатујући с друге стране различита гледишта између појединих чланова Уније што се тиче питања, да ли могу адвокати бити равнатељи (администратори) друштава, одлучује да се образује комисија, која ће проучавати то питање, пратити његов развој, схваћање и закључке разних **barreaux** и онда о томе наредном Конгресу поднети извештај да би се тада могао о томе донети једногласан закључак о битним начелима за коначно решење тог питања.

4. Квалификације интелектуалних радника.

Уваживши резултат анкете, која је проведена у Унији на позив Међународног бироа рада, што се тиче адвокатског staleжа у вези са постанком и запослењем интелектуалних радника; установљујући да је у свима земљама, које спадају у Унију, број дипломираних правника, који се посвећују адвокатури, у току последњих година очигледно далеко премашио потребу, Конгрес сматра да је сада више него икад нужна селекција, која ће имати као последицу ојачање квалитета и вредности баро-а, и зато препоручује обавезу и што строжије вршење приправне вежбе и усавршење приправника за улаз у staleж, нарочито организацијом тзв. предвежбе (*préstage*) још на универзитету помоћу практичних течајева.

Пошто извештаји свих делегација констатују све јачи на сртај пословних (јавних) агената (*agents d'affaires*) и уопште неквалификованих особа (*non diplômés*) у подручју судских послова, нарочито пред нижим судовима; и сматрајући тај на сртај са гледишта како судског тако и моралног, истин-

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ском опасношћу за интересе парничара Конгрес позива баро на што енергичнију борбу у циљу да у свим правним пословима и споровима, извршавања права саветовања и одбране буде дозвољено искључиво адвокатима прописно организованим у службеним корпорацијама и подвргнутим њиховој дисциплинској власти.

5. Реформа календара.

Конгрес, констатујући многоструке неприлике које потичу за економско и социално подручје из примене садашњег календара, неприлике чији је извор у његовој несталности и неједнакости трајања делова године; констатујући велике користи које би могле настати у сваком погледу а посебно за међународно зближење, из реформе календара у циљу његове једноставности, општости и сталности; констатујући да таква промена може бити извршена само под егидом Друштва народа, изражава жељу да Веће Друштва народа настоји да помоћу државних влада као и заинтересованих власти и организација календар буде промењен у горњем смислу, и најзад, обраћа се молбом верским властима да проуче у повољном духу могућности, да би се дошло до те реформе и тако допринела њина помоћ реализацији овога.

Д-р Драг. Јанковић

Ф. Ђосић, суд. приправник.

ДА ЛИ ЈЕ СУДИЈА ЗА СТАРАТЕЉСКА ДЕЛА ДУЖАН, ДА У АКТУ ТРАЖЕЊА ИНТАБУЛАЦИЈЕ НА НЕПОКРЕТНО ИМАЊЕ СТАРАОЦА ЗА ОБЕЗБЕДУ МАСЕНОГ ИМАЊА, ОЗНАЧИ ИМОВИНУ, НА КОЈУ ИНТАБУЛАЦИЈУ ТРАЖИ?

Чланом 62. Зак. о старатељству дато је судији за старатељска дела право, да у циљу заштите материјалних интереса малолетних лица, која се под старатељством налазе, може код суда тражити интабулацију на непокретно имање стараоца за обезбеду масеног имања. И суд ће на просто захтевање судије, каже закон, овако обезбеђење дозволити. Приликом примене овог законског прописа настао је спор међу правницима, да ли је судија за старатељска дела приликом тражења интабулације на имање стараоца за обезбеду масеног имања дужан, да у акту тражења интабулације у смислу чл. IX. Уредбе о интабулацији, означи оно непокретно имање, којим жели да масу обезбеди, или ће тражити интабулацију на целокупно имање стараоца, без назначења и описа појединих имања.

Док се, као што рекосмо, правници и неки судови у томе питању не слажу, дотле је пракса београдског Апелационог суда у томе смислу, да судија за старатељска дела, приликом тражења интабулације на имање стараоца за обезбеду масеног имања није дужан, да у акту тражења означи и имање стараоца на које интабулацију тражи, већ да може тражити интабулацију на целокупно имање стараоца без означења и описа имања одн. појединих парцела на које интабулацију тражи. Главни разлог Б. а. суда за ово гледиште, бар колико смо се могли уверити из примедаба суда, које су нам долазиле до руку, јесте израз „просто“ употребљен у чл. 62. Закона о старатељству, коме је Апелациони суд дао најшири значај, сматрајући, да акт старатељског судије о тражењу интабулације на непокретно имање стараоца за обезбеду масеног имања, не мора испуњавати ни један од услова потребних по закону за тражење интабулације, већ да је довољно само то, да се види шта судија за старатељска дела хоће, т. ј. на чије имање ставља интабулацију, за рачун чије масе и за колику суму.

Мишљења смо да ово гледиште и поступање није на закону основано.

Пре свега треба имати на уму, да уредба о интабулацијама важи у свему и за интабулацију коју судија за Старатељска

дела тражи на непокретно имање стараоца за обезбеду масеног имања те је судија приликом тражења поменуте интабулације дужан да испуни све оне услове, које уредба о интабулацији тражи за сваку интабулацију. Један од услова предвиђених у тач. IX. Уредбе је назначење непокретног добра на које се итабулација захтева.

Једини изузетак учињен је у чл. 62. Зак. о старатељству који смо напред цитирали а са чијим се тумачењем од стране Београд. апелац. суда не слажемо. Наше је мишљење да се пом. законским прописом није мислило на оно, како је исти протумачио Београд. апелац. суд, већ се хтело само то, да се судија за старатељ. дела, приликом тражења интабулације на непокретна имања стараоца за обезбеду масеног имања, ослободи подношења доказа за своје тражење, а не и означавања имања на које интабулацију тражи. И заиста врло је вероватно да се поменутим законским прописом баш на то циљало.

Треба само имати на уму то, да је старалац масе, лице које по овлашћењу старатељ. судије води управу над имањем и старање над личношћу малолетника. У том кругу послова, старатељ може заиста оштетити масу и то је може знатно оштетити. Старатељ. судија би тешко могао прибавити доказе о тој штети, ради стављања интабулације на непокретна имања стараоца, јер се та штета, као и њена количина по правилу утврђује у редовном спору, који се опет не би могао никада одмах завршити, те би маса могла бити увек оштећена, пошто би старалац у томе међувремену могао отуђити своје имање, или на други начин остати без њега.

Да би се судији за старатељска дела дала могућност да може штитити масену имовину од несавесних стараоца и предузимати средства за обезбеду исте, а нарочито у случајевима постојања оштећења имовине, чл. 62. Зак. о старатељству, који смо напред цитирали, хтело се то, бар како ми тај пропис схватамо, да се судија ослободи подношења доказа за тражење пом. интабулације, пошто би то као што напред рекосмо, за судију било врло тешко, ако не и немогуће. То и ништа друго не може значити израз „просто” употребљен у чл. 62. Зак. о старатељству.

Тумачење пак пом. закон. прописа у томе смислу, да је старатељски судија приликом тражења интабулације на имање стараоца за обезбеду масеног имања ослобођен, да у акту тражења означи оно непокретно имање стараоца на које интабулацију тражи, не може се подвести под чл. 62. Зак. о старатељству нити обухватити речју „просто” употребљеном у помен. законском пропису. Треба имати и то на уму, да је чл. 62. Зак. о старатељству специјалан пропис о ономе, што је регулисано у Уредби о интабулацији, од чијих прописа у овом случају прави изузетак, и да као изузетак мора бити најуже тумачен.

Сем тога не постоји нарочити разлог, као што смо напред видели код подношења доказа да се судија за старатељ. дела ослободи, да означи оно непокретно имање на које интабулацију захтева, јер ће њему увек бити лако добити списак стараочевог непокретног имања, било да ће наложити коме од сродника пупилиних или спомоћног стараоца да му исти прибаве, било да судија нареди општинском суду да му достави списак стараочевог непокретног имања.

У противном случају, ако би се стало на гледиште, да судија за старатељска дела није дужан у свом акту тражења интабулације да означи непокретно имање стараоца на које интабулацију захтева, онда би се врло често могло доћи у врло незгодне правне ситуације које стоје у директној супротности са природом установе саме интабулације и принципима освештаним у правној науци; као: могло би се прво десити, да се стави интабулација на имање стараоца који у опште нема никакве имовине. Ово ће се истина у пракси ређе десити пошто се за стараоца узимају имућнији људи јер само они могу посветити довољно пажње имовини и личности пупиле и јамчити својом имовином за штету учињену пупили, ма да има и таквих случајева да лице постављено за стараоца нема никакве своје имовине, али је узето за стараоца због тога, било што је то близак сродник пупиле или из других разлога. Много ће чешћи случајеви у пракси бити да старалац на чије се имање ставља интабулација нема никакве имовине на територији оног средског суда, који му је ставио интабулацију, што би било у супротности са чл. VI. Уредбе о интабулацији, чега би последица била та, да таква интабулација не би произвела оне правне последице које су се њоме хтеле постићи. Ово се сигурно не би никада могло десити, када би се судија за старатељска дела обавештавао о имању стараоца било преко сродника пупилиних било преко надлежног општинског суда.

Најзад треба имати на уму принцип специјалности хипотеке у погледу хипотекованог добра нормиран у напред наведеном чл. IX. Уредбе о интабулацији, по коме у захтевању сваке интабулације без разлике, мора бити назначено оно непокретно добро на које се интабулација ставља.

Са свих тих разлога мишљења смо, да молба судије за старатељска дела, којом он тражи интабулацију на непокретно добро стараоца за обезбеду масеног имања, поред осталих услова предвиђених у уредби о интабулацији, мора садржавати означање непокретног имања стараоца на које се интабулација тражи. Једини изузетак од општих прописа био би ослобођење судије од подношења доказа, који се по закону за интабулацију тражи.

www.unilib.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СУДСКА ПРАКСА**МИШЉЕЊЕ :**

Опште Седнице Касационог Суда о томе : могу ли дневнице Народних посланика бити предмет извршења (забране)

Господин Министар правде писмом својим од 11. јуна 1932 године Бр. 60933 тражио је да Касациони суд у смислу тач. 2. §. 16 закона о своме устројству донесе решење (одн. мишљење) да ли дневнице народних посланика могу бити предметом извршења (забране) и ако могу, у коликом износу, с обзиром на постојеће законодавство и с бзиром на одлуку административног одбора Народне скупштине од 5. II 1932 №. 11.

Касациони суд у данашњој Општој седници узео је у разматрање ово тражење па је с обзиром на позитивно законодавство нашао :

Да је статус народног посланика у погледу припадности изузетан чиновничком те се у погледу обезбеђења и извршења посланичке дневнице не могу применити одредбе чиновничког закона, специјално наређење §. 264. истог закона, у коме је регулисано на колико се од припадности државног службеника може ставити обезбеђење. Посланичка дневница се не даје посланицима као стална плата, чиновницима; она служи посланицима као могућност обављања посланичке дужности и за подношење личних трошкова, који се вршењем посланичке дужности изазивају. Свако задржавање или смањивање те дневнице доводило би у питање правилно обављање посланичке дужности.

У овом случају била је и досадашња пракса код овог суда те овај суд нема разлога, да своје досадање гледиште напушта, те је одлука Административног одбора Народне скупштине, од 5. II. 1932 год. №. 11. била без утицаја на гледиште овог суда, нити о њој суд може да води рачун, као о једној административној одлуци.

Са изложеног а на основу §. 16. тач. 2. Закона о своме устројству, Касациони суд је

МИШЉЕЊА :

Да дневнице народних посланика не могу бити предметом извршења (забране).

Известити о овоме Министарство правде.

Из Опште седнице касационог суда од 15. августа 1932. г. Бр. 5344 у Београду.

Поводом једне погрешне праксе при расправи заоставштина

При расправи маса усталила се погрешна пракса, да се узимају у обзир изјаве и регулишу односи који немају никакве везе са правном судбином заоставштине.

Међутим, у последње време пракса је узела сасвим други правац, који је несумњиво у духу законских прописа и у многама убрзава рад по масама.

Приказујемо један интересантан случај. По маси Р. П. јавио се као законски наследник А. П. његов син, заиста, најближи сродник. У међувремену док још није било донето распоредно решење, законски наследник на протоколу код суда изјавио је: ја сам своје право наслеђа на плац са зградом у . . . продао г. Н. Н. за суму од . . . коју суму г. Н. Н. има да ми исплати по измирењу мојих дугова г. К. Ф. са 7% год. инт. и одбитку потраживања купца наслеђа г. Н. Н. у суми од . . . тако да мени г. Н. Н. има да исплати у готовом дин. . . . Ово своје право наслеђа продао сам под истим условима под којима сам и ја био наследник.

Купац Н. Н. на истом протоколу изјавио је, да је купио наследничково право наслеђа на плац са зградом.

Срески суд донео је распоредно решење, којим је за наследника ове заоставштине огласио А. П., као сина покојниковог.

Поред осталог суд је у својим разлозима навео: „околност да је наследник А. П. продао наслеђену имовину без утицаја је на расправу ове масе, те се суд у оцену исте није ни упуштао.“

Решење је било достављено купцу Н. Н., који се жалио, али га је Апелациони суд оснажио.

Врло је занимљива купчева жалба, — како би се видело у којој су мери побркани правни појмови при расправи маса.

Жалба у изводу овако гласи: „... решење не одговара закону са разлога, што Срески суд није требао истим за наследника заоставштине да оглашује А. П. већ мене, кад је А. П. на саслушању код суда изјавио је право наслеђа по овој заоставштини продао мени и молио да се ја, као његов правопријемник, огласим за наследника ове имовине.

Оваква изјава да право наслеђа преноси на мене и моја изјава да се примам наслеђа под истим условима као и он могућа је и законом дозвољена, те суд није могао преко ње да пређе и да се не упушта у оцену исте — § 13 Грађ. зак.

Са наведеног молим Апелациони суд да ово решење као незаконито поништи и нареди Среском суду да мене за наследника ове масе огласи“ — отишло се тако далеко, да купац тражи да се огласи за наследника де сијус-а!

Надлежност суда по масеним предметима потпуно је обележена и поступак му је, и ако често пута доста нејасно, одређен правилима о поступању у неспорним делима.

WWW.UNIBG.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Шта је, дакле, задатак суда? Пре свега дужност му је да утврди стање покојникове имовине, његова права и обавезе, на дан смрти и да истражује ко има најпрече право наслеђа или какво друго право на заоставштину одн. из ње т. ј. да одреди наследнике по закону, вољи оставиоочевој или уговору — § 394 Грађ. зак. и лица која с обзиром на специјалан однос према покојнику имају право удовичког ужитка, право издржавања, спреме и удомљења.

Према томе суд је надлежан да прима изјаве заинтересованих лица у колико се односе на ова два момента и да с обзиром на исте, а на основу поднетих доказа констатује утврђено стање распоредним решењем, што је у ствари потврда, да су наређења закона или воља оставиочева ступили у дејство услед његове смрти и то од дана смрти.

Позната је ствар да се ником не може натурити употреба једног права.

Просто одрицање наследног права, без икаквог конституисања права у корист трећих лица, суд може и мора да прими, — ко има право од њега зависи употребити га или не.

Овакво одрицање само је услов за суд да настави поступак око истраживања најпречег наследника заоставштине — овде не улазе у обзир стечајни Закон и Закон о побијању правних дела ван стечаја.

Све што се не односи на утврђивање наследних, стварних и тражбених права прешло би облик надлежности суда одређеног за расправу заоставштине.

Такве су изјаве, којима пунолетни наследници, у току расправе масе, располажу наслеђеном имовином према трећим лицима — макар да су у питању и лица већ заинтересована око масе као н. пр. санаследник, удова.

Кад се наследник одриче наследног права у потпуности или једног дела, само, у корист каквог трећег лица, то значи да је он већ постао носилац овог права — што ко сам нема не може ни другоме дати.

У питању је, дакле, један правни посао, независан и без утицаја на расправу заоставштине.

Намеће се питање да ли су изјаве без обзира на предмет, дате код судије одређеног за расправу масе, пуноважне. Другим речима може ли заинтересовано лице дати такве изјаве и сме ли их судија уважити.

Даване изјаве ради потврда, у Среском суду, врши се пред судијом, коме је годишњим распоредом старешине суда овај посао нарочито поверен. Као гаранција непристрасности рад је у суду подељен.

За изјаве даване у циљу поравнања ствар друкчије стоји. Поравнања чији правни посао не премаша вредност од дин. 5000 прима исти срески судија, као и потврде, и он их уважава. Ако је у питању већа вредност прима их и уважава окружни суд у колегијуму.

Ова се разлика сама намеће. Јер док код потврда изјава суд не разматра садржину саме исправе, управо разгледа је само толико, да би видео да ли је очигледно допуштена, докле се код изјава ради споразума у форми поравњања суд упушта у испитивање саме садржине.

Изјава потврђена од власти не мора имати правно дејство, док изјава — поравнање уважено од стране суда има снагу извршне судске пресуде.

Из овога јасно излази да су све друге изјаве учињене пред судијом за расправу масе, макар да се односе на масену имовину, ненадлежној власти упућене, а кад су у питању поравњања у вредности преко 5.000 дин. не само релативној већ и апсолутно ненадлежној. Изгледа нам сасвим правилно да се овакве изјаве не могу примати и уважавати приликом расправе заоставштине.

У случају да се оне приме и уваже питање је да ли би извршна власт била дужна да их реализује ?

Исто тако суд није надлежан да услед спорних питања, која би произашла из оваквих изјава, задржава расправу масе и да странке упућује на парницу. По чл. 2 т. 7 Неспор. прав. тако се поступа, само, у случајевима кад спорно питање утиче на право наслеђа или у опште на правилно утврђивање стања, које треба да се констатује распоредним решењем. Напротив, суд је дужан да заоставштину расправи, а заинтересовани имају несумњиво право да редовним путем реализују своја потраживања.

И технички разлози, поред ових правних, налажу да се застане са овом погрешном праксом. Јер, велики број масених предмета услед компликованих и многобројних трансакција наследника и свих оних који повлаче какво право из заоставштине, између себе и трећих лица, споро се решавају и у недоглед расту док се масена имовина, обрнуто неприметно губи.

Д. М. Ц.

На решење Првостепеног суда којим се одбацује захтев о одбачају тужбе као неуредне у смислу § 96 г. с. п. не може се применити § 108 ст. II г. с. п., већ на то решење има се право на одвојено правно средство у смислу § 322 г. с. п., према једној одлуци Касационог суда.

а) По спору фирме С. и Комп., противу Д. пресудом Првостепеног суда за град Београд Бр. 18857/30 осуђена је тужена страна Д. на плаћање по тужби. Ова је пресуда оснажена пресудом Апелационог суда Бр. 5606, — али је примедбама Касационог суда од 14. октобра 1931. год. поништена пресуда Апелационог суда, са разлога :

„Што суд није предходно решио истакнути приговор заступника тужене стране у погледу уредности тужбе”.

www.unilib.rs) Решењем својим Бр. 63024/31 првостепени суд одбацио је захтев тужене стране, о одбачају тужбе због неуредности, са разлога изнетих у решењу. На ово решење тужена страна изјавила је жалбу Бр. 2694, коју је жалбу првостепени суд решењем својим Бр. 2694/32 одбацио са разлога : што по § 108 г. с. п. ст. II. нема места жалби на решење којим се одбацује захтев о одбачају тужбе, — парнице — као неуредне већ се приговор о овоме може изјавити само у незадовољству.

в) На ово решење тужена страна је изјавила жалбу Бр. 7157/32 и Касациони Суд примедбама својим бр. 1873/32 поништио је горње решење са разлога :

„Кад тужени у своме одговору на тужбу као и на рочиштима није тражио одбачај парнице, већ је истакао да је тужба неуредна и на основу тога захтевала да се тужба као таква одбаци, онда се према Начелној одлуци Касационог суда бр. 8638/26, питање има расправити особеним решењем противу кога заинтересована странка има права одвојеног правног средства — жалбе — § 322. г. с. п.“

г) Према овим примедбама Касационог суда, првостепени суд је упутио своје решење бр. 63024/31, којим је одбачен захтев о одбачају тужбе, са жалбом Касационом суду на размотрење и одлуку. Касациони суд решењем својим бр. 5155 1932 г. оснажио је решење Првостепеног Суда бр. 63024/31 и жалбу на ово одбацио.

д) Према томе горња одлука Касационог суда јасно је нагласила да захтев о одбачају тужбе у смислу § 96 г. с. п., услед неуредности, није исто што и захтев о одбачају парнице у см. § 108 г. с. п., и да на решење донето по тражењу у см. § 96 г. с. п. не може се применити § 108 ал. II г. с. п., према којој нема места одвојеном правном средству на одлуку донету у смислу ал. I § 108, већ се на тражење из § 96 г. с. п. т. ј. на решење којим се расправља питање уредности тужбе, има применити § 322 г. с. п. у погледу изјаве правног средства т. ј. на ово решење има се право на одвојено правно средство. Дакле овим је ликвидирано питање одбачаја тужбе и одбачаја парнице, питање које и поред дугогодишње примене грађанског судског поступка од стране наших судова, овима није било јасно, што је требало бити. Тако се долази до закључка да је нетачна она римска изрека, разуме се у појединим случајевима: *iura novit curia*, већ да би се правилно решило извесно правно питање треба се држати оне римске изреке: »*Scire ieges non est verba larum tenere sed vim ac potestatem*«.

Бор. Д. Петровић, адв. приправник

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Један случај солидарности тражбине.

Тужилац И., адвокат тражио је да суд туженог Ј. осуди да му плати 20.000 динара на име припадајућег хонорара за заступање у спору против С. и К. За доказ потраживања поднео је писмено, издато од туженог Ј. Тужени је, поред осталог, навео, да његова обавеза на плаћање уговореног хонорара није само према тужиоцу И. већ и према М., пензионеру, јер је писмено упућено обојници а не само тужиоцу И. и да према томе суд треба да саслуша и именованог М.

Првостепени суд за град Београд донео је пресуду, којом је туженог Ј. осудио на плаћање 20.000 динара уговорене адвокатске награде и ову пресуду одобрио је и Апелациони суд. Касациони суд поништио је пресуду Апелационог суда упућујући суд да оцени и поменути навод туженог Ј. по коме је он обавезан по истом писмену да плати хонорар и пензионеру М. Поступајући по овим примедбама, Апелациони суд је нашао, да је поменути навод туженог неуместан са разлога:

Што је по гласу поднетог писмена тужени уступио вођење спора тужиоцу И. адвокату и М. пензионеру, обојници као целини, па било један, било други да сврши уговорени посао а не сваком посебице по један део посла. По природи те њихове обавезе солидарно је право наплате хонорара за рад т. ј. обвезе туженог према њима на плаћање награде, као према целини — §§ 712. и 719. грађ. зак. тако, да се исплатом хонорара једноме, тужени ослобађа од обавезе према другоме.

Зато је поново донео пресуду, којом је туженог осудио на плаћање 20.000 дин. адвокатске награде.

Касациони суд примедбама свога III одељења од 7-XI-931 год. Бр. 11782 поништио је ову пресуду са следећих разлога:

„Погрешан је разлог Апелационог суда, да је обавеза туженог солидарна према тужиоцу И. и према М. зато, што је тужени по поднетом писмену вођење спора поверио обојници као целини, па било један, било други да сврши поверени му посао, те да се према томе тужени исплатом хонорара једноме ослобађа од обавезе плаћања према другоме. Јер, кад се из писмена од 29 - VIII - 1927. год., поднетог уз тужбу види, да је тужени вођење спора поверио и А-у и М-у и да је хонорар ових заједнички, што показују речи „Ваш је хонорар . . . .”, а не види се да је уговорена солидарност обавезе туженог у погледу плаћања хонорара у смислу § 545. грађ. зак., онда се има узети, да је овде случај прости заједничке обвезе — односно тражбине, — § 543. грађ. зак. Овако се ствар има схватити у толико пре, што су реченом писменом на заступање туженога овлашћени и А. и М. а није предвиђено да и сваки поједини од њих може сам вршити заступање и сваки поједини и цео хонорар примити. Према овоме тужени је могао бити осуђен само да плати половину уговореног хонорара

тужиоцу А. (§§ 21., 707. и 719. грађ. зак.) пошто у писму од 29 - VIII - 1927 год. није ништа предвиђено, колико коме од уговореног хонорара припада, те се онда има узети да он припада по пола и А-у и М-у.”

Београдски Апелациони суд није усвојио ове примедбе већ је у писму своме од 3 - XII - 1931 г. Бр. 10251 дао следеће противразлоге :

„Из писмена од 29. августа 1927 г., поднетог уз тужбу, које су писмено обе парничне стране признале, вели се, да је тужени вођење спора између њега и С. и К. поверио двома личностима А. и М., што значи да су они били дужни по истом, било заједно, било један од њих да сврше заступничке послове по спору туженог, пошто они према њему представљају једну целину и по самој природи те њихове обвезе солидарно је право наплате хонорара за рад, те је и обвеза туженог на плаћање хонорара таква, да ако тужени исплати једном од заступника хонорар, да се ослобађа од обвезе плаћања хонорара и према другом заступнику — §§ 712. и 719. грађ. зак. Како ће они — заступници тај посао свршити, да ли ће га један или обојица обавити, као и какав је њихов међусобан однос у погледу делења награде — хонорара, ствар је њихова интерна а не туженог. Тужени, узимајући два заступника за вођење овога спора, хтео је само да повољније осигура исход овога спора за себе тако, да ако један од њих буде спречен да посао обави, да то учини други а не да посао дели на два заступника, која подела и по самој природи посла није подесна а ни могућа, ако то није у напред дословце одређено а то овде није случај, јер тужени није уговорио са А. и М. колико ко има да сврши, односно да сваки има један одређени посао да обави, пошто се то из акта спора не види, па да би се могло тачно одредити и колико коме припада хонорара за урађени део посла. А ни из природе њихове обвезе не може се извести, да је овде проста — заједничка обвеза и да би према томе сваки од заступника имао права на једну половину хонорара, пошто ничим није утврђено, да је спор окончан половином рада А. а половином рада М, И таквој природи њихове обвезе за свршавање посла одговара исто тако право на награду од властодавца. У погледу расподеле тог хонорара несумњиво између А. и М. постоји од раније међусобни споразум, за који тужени не мора да зна. Заступници ће тај хонорар поделити онако, како су се они споразумели и како су уговорили још пре вођења овога спора, јер је то главно питање, које су они морали узети у обзир још при пријему заступства, па су се свакако међусобно споразумели како ће и поверено им заступство да обаве. Пропис § 545. грађ. зак. који се помиње у примедбама II одељења Касационог суда, говори о солидарној обвези а не и о праву и овде није у питању обвеза, пошто је она на страни туженог,

који представља само једну особу и која није спорна, већ је овде питање о подели хонорара, које за тужиоце, као заступнике, представља једно право. Пропис § 543. грађ. зак., на који се II одељење такође позива, односи се на тражбине лица, кад су она у смесништву, што овде није случај. На против, по нахођењу Апелационог суда, овде би пре између самих заступника могло бити речи о ортаклуку, који баш предвиђа могућност солидарног права, по коме један ортак може у своје име да наплати тражбину и за остале ортаке.

„Како је тужилац у овом случају тражио од туженог хонорар од 20.000 дин., који му је хонорар Апелациони суд својом пресудом досудио са разлога у пресуди својој изнетих, то Београдски Апелациони суд остајући и даље при својој пресуди са напред изнетих разлога, моли Касациони суд, да ове противразлоге изнесе на општу седницу ради доношења потребне одлуке.”

Касациони суд у својој општој седници усвојио је ове противразлоге Апелационог суда и пресуду истог суда оснажио.

Одлука од 4 - II - 1932 год. Бр. 290.

Т. Ивановић

Код уговора о подизању грађевина, закљученог са државом путем оферталне лицитације, меродавна је писмена понуда и сума у њој означена а не она сума, која је назначена у списку појединачних цена.

Тужилац Ф. представио је суду: да је на оферталној лицитацији закључио уговор са државом о довршењу зграде — касарне, јер је лицитација остала на њему као најповољнијем понуђачу за суму од 1,620.780.48 дин. Његова писмена, пак, понуда гласила је у укупној суми од 1,523.492.48 дин. Према наређењу Министарства војске сви лицитанти на дан лицитације морали су, поред раније поднетих писмених понуда, поднети и списак јединачних цена за израду зграде. Такав списак поднео је и он али је комисија, која је руководила лицитацијом, на сам дан лицитације извршила ревизију и контролу јединачних цена свих лицитаната па и његовог списка и том приликом нашла је, да је он — тужилац у своме списку погрешно сабрао све појединачне цене, због чега му је изашао мањи збир у суми од 1,523.492.48 дин., док су у ствари његове појединачне цене давале прави збир од 1,620.780.48 дин., те је комисија то исправила у његовом списку и у протокол лицитације унела ову исправну суму из његове — тужиоачеве писмене понуде у 1,523.492.48 дин. Даље лицитација је остала на њему као најповољнијем понуђачу за поправљену суму од 1,620.780.48 дин. а не као што

је он погрешно означио у својој писменој понуди за суму од 1,523.492.48 дин. Међутим Министар војске одобрио је ову лицитацију али за суму од 1,523.492.48 дин. колико је гласила његова писмена понуда а не на суму од 1,620.780.48 дин., коју је комисија унела у протокол лицитације. Од стране комисије дивизијске области извештен је депешом да је лицитација одобрена али није назначено за коју суму и он је уведен у посао. Тражио је административним путем исправку наведеног Министровог решења али је одбијен и упућен на парницу. Како је он — тужилац лицитирао стварно за суму од 1,620.780.48 дин. и за ту је суму на њему остала лицитација а не за погрешно сабрану суму у списку јединачних цена од 1,523.492.48 за коју је суму одобрена лицитација, услед чега се појављује разлика од 97.288 дин. на његову штету, која му сума од државе још није исплаћена а он је са своје стране уговор испунио, то је молио суд, да државу осуди на плаћање ове разлике.

Државни правобранилац навео је, да је за оферталну лицитацију меродавна писмена понуда и сума у њој означена а не списак појединачних цена, јер се ње не тиче, на који ће начин предузимач извршити калкулацију посла.

Штипски првостепени суд нашао је: да је тужиочева воља, у погледу закључења овог уговора са државом, дефинитивно изражена у погледу понуђене цене у његовој писменој понуди за суму од 1,523.492.48 дин. и та је изјављена воља имала на дан лицитације да буде комисијски отворена, јавно констатована и да буде унета у протокол лицитације од стране комисије онаква, каква је а никако се није смела мењати и исправљати на дан лицитације, као што је то од стране лицитационе комисије погрешно учињено, јер се таква накнадна измена и исправка у смислу чл. 53. Закона о државном рачуноводству сматра као нова и накнадна понуда, која се не узима уобзир, те не везује државу нити остале надметаче, против којих би се овим изменама ишло и тиме неправично осигурала победа једног надметача на рачун других. За државу је уговор обавезан кад га одобри надлежни Министар а за надметача је обавезан одмах. Министар војске је пак ову лицитацију правилно одобрио само за суму од 1,523.492.48 дин. Државу пак не може обвезивати доцније исправљена сума у корист тужиоца.

Зато је донео пресуду којом се тужилац одбија од тражења.

Скопљански Апелациони суд преиначио је ову пресуду и државу осудио на плаћање поменуте разлике у 97.288 дин. тужиоцу Ф. нашавши, да за државу важи сума од 1,620.700.48 дин., коју је суму понудио тужилац на дан оферталне лицитације и која је као најповољнија, усвојена а не сума, коју је он погрешно одредио у износу 1,523.492.48 дин., јер кад

би се узело противно, тужилац би био без своје кривице оштећен. Држава се пак не може користити овом очигледном погрешком на штету тужиоца — § 902. грађ. зак.

Касациони суд примедбама свога III одељења од 31 маја 1932. г. Бр. 4180 поништио је поменути пресуду Апелационог суда са следећих разлога :

„Погрешно Апелациони суд налази, да је за државу у овом случају обавезна сума од 1,620.700.48 дин., која је изнађена тек пошто је од стране стручне комисије а после поднетих понуда од стране понуђача извршена ревизија појединачних цена, као што се то види из предрачуна, поднетог уз тужбу и да та сума представља цену за обе уговорне стране за извршење грађевинског посла у питању а на суму од 1,523.492.48 дин., колико је тужилац као понуђач по своме оферту понудио као најповољнију цену, по којој се обвезује да обави грађевински посао, чији су му услови били познати. Напротив, суме појединачних радова, као целокупан збир тих сума, како је он изложен у предрачуну, не представља никакву обвезу од стране државе, да по том предрачуну врши ма какву исплату доцније приликом ликвидације грађевинског посла, већ такав предрачун има намену да понуђаче, као заинтересована лица, обавести о величини (количини) радова, као и о њиховом квалитету а тек понудама од стране понуђача и пошто те понуде буду прихваћене и одобрене од стране више надлежних власти, утврђује се дефинитивна цена, по којој се понуђач обвезује, да обави на лицитацији уступљени му грађевински посао — чл. 90. Закона о државном рачуноводству. Па како приликом сваког јавног надметања према чл. 89. Зак. о држ. рачуноводству сваки надметач — понуђач има на расположењу месец дана пре надметања, да сазна све услове, под којима има да обави посао, који ће евентуално примити на себе да изврши, као и да том приликом прегледа и преконтролише предрачун, који њему служи за полазак приликом одређевиња цене, коју има понудити и како сваки понуђач у сазнању о количини и квалитету посла, који има обавити, нуди једну укупну цену, коју сам калкулира и по којој се обвезује, да изврши посао, то се он не може ни у колико позивати на грешке срачунавања цене у предрачуну и тражити повећање цене, кад нема доказа да су радови повећани у своме обиму или каквоћи, већ као што се то види из поднетог предрачуна, у питању су грешке у срачунавању предрачунски предвиђених цена, док количина посла остаје иста и после ревизије од стране комисије. Та цена, коју је понуђач својим офертном понудио, остаје за њега обавезна — § 13. грађ. зак., пошто претходно надлежна власт одобри, у смислу постојећих законских прописа уступање посла најповољнијем понуђачу а не може се без сагласија и других уговорача — државе променити.

Ово у толико пре, што је решењем Министра војске посао уступљен тужиоцу, као најповољнијем понуђачу за суму од 1,523.492.48 дин. а тужилац противу оваквог решења, па ни противу доцнијег решења истог Министарства није изјавио жалбу Државном савету по закону о државном рачуноводству, нити је у опште уложио какав протест противу истог решења, нити је тражио поништај решења и исправку цене, већ се примио посла по истом решењу и овај завршио, саглашујући се са истим решењем и тиме је по § 531 грађ. зак. уговор постао перфектан.”

Скопљански апелациони суд није усвојио ове примедбе, већ је у писму своје од 16-VI-1932. год. Бр. 3477 дао следеће противразлоге :

„Кад једна уговорна страна која прима понуду, поступа bona fide с обзиром на цифру, означену у понуди друге стране, онда ова заиста не може истицати своју заблуду, коју је она у понуди учинила услед своје непажње. Али сасвим је другачије, кад је тај саговорач, који прима понуду, знао за ту заблуду или је за њу морао знати. Тако, кад је цена од једне стране означена у исто доба укупном сумом и појединачним износима у рачуну, који даје могућност да се сазна права цена, онда је на другој страни да она сама наново изради тачан рачун и да дође до праве цене а не може користити погрешно означену цену. Дакле, материјалне заблуде, учињене у изјави воље приликом формирања уговора, могу се исправити, ако су елементи рачуна, по којима се добија права цена, били познати, или су морали бити познати обема странама и кад су ти изнети елементи рачуна морали бити узети у обзир од обе стране, као што је овде случај. Јер је Господин Министар у тач. 2. свога решења од 23. VI. 1925. г. прописао: да је за лицитанте обавезан укупан износ суме, означене у изводу јединачних цена и поред тога, кад се јави разлика између укупне суме у понуди — оферту и укупне суме у изводу јединачних цена услед грешке лциданта, онда је у том случају за лциданта такође обавезан укупан износ нађен по извршеној ревизији на основу јединачних цена и према тој суми мења се и укупан износ суме, означене у оферту. И тако је лцидациона комисија на дан лцидације 19. априла 1927 г. извршила ревизију на основу јединачних цена, означених од стране тужиоца у предрачуну довршења касарне и нашла да укупан износ јединачних цена износи 1,620.780.48 дин. а не 1,523.492.48 дин., како је то тужилац својом погрешком значаио нетачно, како у предрачуну за довршење касарне тако и у оферту његовом од 19-IV-1927 г., упућеном инжињерском одељењу брегалничке дивизиске области, па је комисија извршила потребну исправку понуђачеве случајне грешке у множењу у његовом предрачуну под тач. 9. и то у множењу цифара 1925.75 и 150., и према тој су-

ми вршила лицитацију и за исту суму лицитација остала на тужиоцу. Сва ова акта послата су Министру и Г. Министар при шаљању телеграма и при доношењу измена решења имао је пред собом предрачун за довршење касарне од 19. априла 1927 г састављен од тужиоца а прегледан и исправљен од лицитационе комисије 19. IV. 1927. г., затим је имао и протокол лицитације као и оферат од 19-IV-1927 г., те је према елементима предрачуна и према исправци лицитационе комисије сазнао праву понуду од 1,620.780.48 дин. и затим је издао телеграфско наређење, да се предузимач Ф. уведе у посао, јер је одобрено довршење касарне решење које следи, па издајући овакво наређење, довољно је изјавио вољу да пристаје на понуду у 1,620.780.48 дин. И тако је између парничара закључен уговор о поменутом грађевинском послу за ову цену. И ако је у депеши стављено, да решење следује, опет је пријем понуде од Г. Министра чист и прост и тим решењем Г. Министар није могао свој пријем понуде, изражен у депеши, потчинити услову: ако понуђач пристаје за суму у 1,523.492.48 дин., јер он то није изрично ставио у депеши, нити је могао у решењу једностраном вољом мењати цену, већ је могао одбити понуду у 1,620.780.48 и не одобрити лицитацију, или изрично питати понуђача пристаје ли на означену цену у оферту. Међутим то није учинио, већ је, шиљући депешу, пристао на понуду, коју је лицитациона комисија изнашла на дан лицитације, извршивши исправку цена у оферту према јединачним ценама у предрачуну и ову исправку извршила према наређењу г. Министра у решењу од 23 јула 1925 г., које се решење не противи Закону о државном рачуноводству. Овде нема места примени чл. 89. и 96. поменутог Закона. Решењима Бр. 6187/27 и 3234/27 и 15632/28 није се могла, као једностраним актом Министровим изменити уговорна цена и овде није могло бити административног спора, јер је између тужиоца спорно питање о величини цене из уговора о грађевинском послу, дакле у питању је један уговорни однос, који ствара права и обвезе за обе стране, за шта су надлежни грађански судови а не Државни савет, те се зато тужилац није морао ни жалити на поменуто решење Државном савету, нити је вођење овог грађанског спора условљено одлуком Државног савета, већ је довољно, што је тужилац најпре молио Министарство, да му се призна право на суму од 96.287.50 а после одбијања повео грађански спор.”

Касациони суд у својој општој седници усвојио је примедбе свога III одељења а ове противразлоге одбадио.

Одлука од 15-VIII-1932 г. Бр. 5140.

Т. Ивановић.

Пропис § 89. II од. Кривичног законика о недељивости тужбе има се применити и на кривична дела, предвиђена у Закону о штампи.

Приватни тужилац М. оптужио је суду Б. за неколико дела увреде и клевете, нанете му путем штампе. У исто време оптужио је и уреднике, односно власнике листова, у којима су инкриминисани написи оштампани. Тражио је да суд изрекне казну за дело из чл. 52. у вези чл. 56. и 60. Закона о штампи. На претресу приватни тужилац је изјавио да тужи само писца В. док према уредницима листова одустаје од тужбе, не тражећи од њих ништа.

Окружни суд за град Београд донео је пресуду којом се оптужба приватног тужиоца против свих оптужених у смислу I 276. суд. крив. пост. одбија са следећих разлога:

По § 89. ст. II крив. зак. одустанак од приватне тужбе према једном од саучесника обуставља поступак према осталим а по чл. 6. in fine уводног Закона за кривични и остале законе, у вези чл. 89. Закона о штампи одредба § 89. Крив. зак. има се применити и код кривичних дела, учињених путем штампе. Па како су приватни тужилац и његови заступници на главном претресу одустали од тужбе према оптуженим, уредницима листова, који су са оптуженим Б. за исто одговорни као саучесници по чл. 33. Закона о штампи у вези § 34. Крив. зак., то се према горе наведеним законским прописима има сматрати, да је приватни тужилац одустао од тужбе и према оптуженом Б.

Касациони суд нашао је да је ова пресуда правилна и на Закону основана и зато је ревизију приватног тужиоца одбацио као неосновану.

Одлука од 4 априла 1932 г. Кре — 338.

Т. Ивановић

Да ли има места позивању на § 61. Кривичног закона, ако суд нађе да у радњи оптуженог, извршиоца више кривичних дела, стоји само једно дело у продужењу ?

Д. Б. из Ђаковице, бивши полиц. писар, извршним решењем Пећког првостепеног суда био је стављен под поротни суд и у притвор за више кривичних дела, и то:

I. За дело из § 113. ст. каз. з., што је у својству извршног органа наплатио за рачун ср. Муфтијства у Ђаковици, у 1926 суму од 7.087.50 динара, па од ове суме угајио 1500 динара, непредавши је приликом предаје дужности већ тек сутра дан.

II. За дело из § 104. в. ст. к. з., што је уништио кривични предмет Ш. Х., по коме је овај имао да изврши казну од 5. дана затвора, јер га није предао приликом предаје дужности иако је с њиме био задужен.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

III. За дело из § 104—в. ст. к. з., што је такође уништио крив. предмет Р. С., по коме је овај имао да издржи казну затвора од осам дана, јер га није предао приликом предаје дужности.

IV. За дело из § 104—в. ст. к. з., што је уништио кривични предмет Ф. Н., по коме је овај био кажњен са 5 дана затвора, јер га приликом предаје дужности није предао.

V. За дело из § 104—в. ст. к. з., што је уништио кривични предмет Ц. А. К., јер га при предаји дужности није предао.

VI. Што је наплатио од М. М. суму од 75 динара по пресуди Бр. 10570/26 којом је овај био кажњен, па пресуду поцепао, а новац утајио, — те тиме учинио дело из §§ 111 и 113. у в. § 70 ст. к. з.

VII. За дело из §§ 111 и 113 у в. § 70 ст. к. з., што је по крив. предмету Ј. Р. наплатио од овог 30 динара новчане казне, па предмет уништио, а новац утајио.

VIII. За дело из §§ 111 и 113 у в. § 70 ст. к. з., што је уништио један кривични предмет, по коме је био наплатио на име казне од осуђених лица суму од 255 динара и новац утајио.

IX. За дело из § 113 ст. к. з., што је по крив. предмету А. Г. наплатио суму од 30 динара и ову утајио.

X. За дело из § 113 ст. к. з., што је по крив. предмету Л. Т. наплатио од овог 30 дин., и ову суму утајио.

XI. За дело из § 113. ст. к. з., што је по крив. предмету Р. З. наплатио од овог на име казне дин. 120, па ову суму утајио.

XII. За дело из § 113 ст. к. з., што је од Ј. М. приликом хапшења узео 595 круна у сребру, које му није вратио, нити предао државној каси.

XIII. За дело из §§ 111 и 113 ст. к. з. у в. § 70., што је по крив. предмету Ф. А. наплатио од овога 475 динара, па новац утајио и предмет уништио; и

XIV. Најзад, за дело из §§ 111 и 113. у в. § 70. ст. к. з., што је по крив. предмету И. М., наплатио 170 динара, па новац утајио, а предмет уништио.

Поротни суд пресудом својом Бр. 11744/27 огласио је окрив. Д. кривим за сва ова дела, а државни суд осудио га је на казну, налазећи да овде стоје ова дела, и то: под II, III, IV, и V. четири дела из § 111 к. з.; под I, IX, X, XI и XII пет дела утаје из § 113 к. з. и под VI, VII, VIII, XIII и XIV пет дела из § 113 ал. II к. з., — а сва ова дела опет у реалном стицају — § 69. ст. к. з.

Али Касац. суд примедбама својим Бр. 9436 од 13. септембра 1927. године поништио је овај закључак државног суда са разлога:

„Државни суд приступајући примени законских прописа

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unk.rs

www.о квалитацији дела и казни на одлуку поротног суда погрешно је узео:

1) Да у радњи оптуженог Б. што је прикрио, одн. уништио акта кривице Ш. Х. из Ђ. Р. С. и осталих именованих у разлозима поротног суда под II, III, IV и V стоје дела из § 111 к. з. За појам дела из овог законског прописа потребно је, да чиновник уништи и сакрије *писмене исправе*, које су му поверене по његовој службеној дужности. Предмет кривичног дела из тог прописа је фалсификовање, преиначење или *утаја исправа*. Према карактерним знацима изнетим у разлозима поротног суда у овим радњама не стоје дела уништаја или скривања писмених исправа већ уништај *акта* по кривичним предметима предвиђено и казнимо по § 104 в. к. з., као што је и држ. тужиоц у списку доказа предвидео, те је државни суд извео погрешну квалификацију подводећи та дела под пропис § 111. к. з.

2) Да у радњама оптуженог В. изнетим у разлозима пресуде под VI, VII, VIII, XIII и XIV што је вршио наплате по пресудама на име казне од појединих тамо означених криваца, новац задржавао а акта кривице уништавао, — стоје дела из § 113. ал. II к. з.

За постојање дела утаје у званичној дужности из II одељка овога прописа потребно је да су поред утаје ствари према од I § 113. к. з. преиначени или уништени *рачуни, књиге и протоколи*, који су одређени за бележење, одн. контролирања примања и издавања, што међутим није случај у радњама опт. Б. Радње оптуженог Б. у томе: што је прикрио акта по кривичним предметима, по којима је вршио наплате на име казни и новац наплаћени задржавао, неможе се подвести под појам оних радња које предвиђа II од. § 113. к. з., већ се имају подвести под појам утаје ствари и новца из I од. наведенога прописа, којим су и те радње обухваћене.

Према изложеном а с обзиром на карактерне знаке дела које је поротни суд у својим разлозима изложио, Касациони суд налази: да у радњама оптуженог изложеним под I, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII и XIV стоје дела службене утаје из § 113 ал. I к. з., а у радњама изложеним под II, III, IV и V стоје дела из § 104. в. к. з.

3) Државни суд поред погрешне квалификације кривичних дела неправилно је применио и законске прописе о казни, изричући казну за свако изложено кривично дело понаособ, узимајући да се сва дела између себе налазе у реалном стицају, према § 69 к. з.

Ценећи то питање, Касациони суд налази да се сва помнута дела немогу узети као потпуно одвојена и самостална кривична дела, већ да се дела уништаја акта под II, III, IV и V јављају ка последице једне исте раније донете одлуке код

извршиоца — оптуженог Б., — на извршење једне и исте решимости — § 70 к. з., те се зато имају узети као једно кривично дело уништаја акта у продужењу — § 104 в. у в. § 70. к. з., исто тако да се и дела под I, VI, VII, VIII, IX, X, XI XII и XIV јављају као последица једне и исте одлуке на извршење, те се као таква имају сматрати као саставне части једног продужног кривичног дела службене утаје из § 113. к. з. ал. I. — § 113. ал. I. у в. § 70. к. з. и као таква сматрати при изрицању казне, водећи рачуна о отежавној околности из § 70. к. з. с обзиром на продужење и број дела.

Државни суд је према томе неправилно узео да су сва дела међу собом у реалном стицају — § 69. к. з., јер се према наведеном у стицају налазе: кривично дело из § 104. в. у в. § 70. к. з. (које обухвата радње одн. дела наведена под II, III IV и V) и дела из § 113 ал. I. у в. § 70. к. з. (које обухвата радње одн. дела под I, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII и XIV) те је с обзиром на то имао да оптуженом казну изрече имајући при томе у виду признате му олакшавне околности из § 59. к. з. као и остале околности из § 70. к. з.”.

За овим је Прв. суд доносио неколико пресуда које су због формалних разлога ништене, тако да је последњи пут донео своју пресуду Бр. 18375-31 године, којом је окр. Д. осудио за сва ова дела налазећи: да у радњи под I, XI и XII стоје три дела утаје у зван. дужности у продужењу из § 113. у в. § 70. ст. к. з. која се квалификују као дело: I. дело из § 319 од. I. а друга два из § 319. од. II. нов. к. з. у в. § 62; у радњи под II, III, IV и V стоје четири дела уништаја акта у продужењу предвиђена и казнима по § 111. у в. § 70. ст. к. з. која се квалификују као дела из § 397. од II. у в. § 62. Н. к. з. и, најзад, да у радњама под VI, VII, VIII, IX, X, XIII и XIV стоје седам дела утаја у идеалном стицају са седам дела уништаја зван. акта која се дела налазе у продужењу, а предвиђена су и казнама по §§ 111 и 113 од I. у в. § 68. и 70. ст. к. з. а која се квалификују као дела из §§ 397. и 318. у §§ 61. и 62. н. к. з.

Скопљански Апелациони суд преиначио је ову пресуду пресудом својом Бр. 5882 од нов. 1931. год. са разлога, што квалификација дела Прв. суда не одговара закону, „јер у поменутих радњама оптуженог Д. под I, II, III, IV V, VI VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII и XIV делу што је вршио наплате по пресудама на име казне од појединих оптужених новац задржавао за себе а пресуде уништавао, по нахођењу овога суда (Апелационог) стоји само једно кривично дело утаје у званичној дужности извршено у продужењу, из § 113 ст. I. ст. крив. зак. у в. § 70. истог закона, односно из § 319. ст. I. у в. § 61. крив. зак. са разлога, што су све ове радње, било наплаћивање извесне суме новца од појединаца који су били по извршним пресудама осуђени на казну, па новац задржа-

вао за себе, било што су поједине пресуде од стране опт. уништaване, по нахођењу овога суда извршене су од стране опт. Д. у циљу да се новац прикрије — утаји, а радње су извршене услед једне исте решимости оптуженог, а у циљу да се државна каса оштети, те са изложеног у овом случају неможе бити говора о делима из § 111 ст. крив. зак. односно § 397. нов. крив. зак.”¹⁾)

Ову пресуду одобрио је и Касациони суд решењем својим под Бр. 84. од 11. јануара 1932. год. налазећи да је на закону основана, с тим да се је Апелациони суд у својој пресуди погрешно позвао на § 61. крив. зак. који говори о идеалном стицају. На овај пропис није се требао позвати кад је нашао да овде стоји једно дело . . . . .”

Јовица Б. Мијушковић
судија у Пећи

Уз чл. 11 зак. о пословном промету.

Када порески обвезник на позив пореске власти не поднесе Пореском одбору доказе о пријављеном промету, онда су за оцену губитка његовог права жалбе без утицаја околности из претходне његове радње па и та да је он своју књигу промета поднео на увид заједно са пријавом и да је тада извршена констатација с подударању пријављених сума са књигом.

Прес. беогр. Управ. суда 4. IV. 32 Бр. 10448.

Порески обвезник Н. Н. из Б. поднео је дана 25. III. 1931 пореску пријаву за порез на пословни промет за 1930 год. Том приликом он је у исто време поднео на увид и књигу промета па је на његовој пријави стављена констатација „Показана је на увид књига промета и пријављене суме слажу се са књигом.”

Дана 6. IV. 31 порески обвезник примио је позив надлежне Пореске управе да на дан 17. IV. 31 предстане пореском одбору који ће решавати по његовој пријави и да собом понесе књигу обављеног промета као остале доказе.

Овој расправи Пореског одбора обвезник је приступио преко свог заступника али књигу промета као ни које друге

¹⁾ Ова пресуда Скопљанског Апелационог суда није једногласно донета. Двојица Апелационих судија нису били за овакву квалификацију дела. Њихово одвојено мишљење гласи:

„Налазимо да у радњама оптуженог изложеним под VI, VII, VIII, IX, X, XIII и XIV стоји једно дело службене утаје у продужењу из § 319 од I. крив. зак. и једно самостално дело уништаја зв. аката у продужењу из § 396. од II. крив. зак. у вези чл. 1. зак. о сузб. злоупотреба у сл. дужности, која се дела између себе налазе у реалном стицају. По осталим делима чије је постојање утврђено били смо за квалификацију, коју је узео првостепени суд у ожној пресуди.”

доказе није придонео, па је Порески одбор и без тога донео своју одлуку и утврдио обвезнику порес. основицу.

Обвезник се је благовремено жалио, али је Рекламациони одбор жалбу одбацио не упуштајући се у мериторну страну, јер жалилац није на позив пореске власти допринео на расправу пред Порески одбор књигу обављеног промета и остале доказе па је на основу чл. 11 закона о порезу на послов. промет изгубио право жалбе.

Београдски Управни суд својом пресудом од 4. IV. 32. Бр. 10448 одбацио је као неумесну благовремену тужбу пореског обвезника а то са ових разлога :

По чл. 11 закона о порезу на пословни промет у вези чл. 159 фин. закона за 1926/1927 год. све финансијске власти у случају сумње у тачност поднесене пореске пријаве имају право позвати пореског обвезника да поднесе доказна средства ради оправдања своје пријаве тј. књигу промета, тргов. књиге, рачуне, признанице, декларације итд. Ову одлуку дочину обављеног промета слободном оценом а порес. обвезник не одазове у одређеном року, Порески одбор утврдиће величину обављеног промета слободном оценом а порес. обвезник губи право жалбе.

У овом случају тачан је навод тужбе, да је тужилац поднашајући дана 25. III. 31 пореску пријаву поднео на увид и своју књигу промета и да је том приликом на његовој пријави извршена констатација „да се пријављене суме слажу са књигом.“ Али исто тако из акта спора види се, да је тужилац после тога тј. дана 6. IV. 31 примио позив Пореске управе Бр. 2044 да 17. IV. 31 да приступи пред Порески одбор на расправу његовог промета и донесе своју књигу као и остале доказе о томе.

Тужилац у својој тужби не спори нити пружа каквог доказа, да се је овом позиву пор. власти потпуно одазвао, тј. да је на одређени дан поднео Пореском одбору тражене доказе.

Према таквом стању и сходно горњој законској одредби суд налази, да је Рекламациони одбор правилно поступио када тужиочеву жалбу на оцену Пор. одбора није узео у разматрање јер је тужилац таквим својим поступком по изричитој одредби закона изгубио право жалбе. Овај губитак права не могу тужиоцу санирати претодне радње о подношењу књиге промета и констатованом њеном слагању са пријављеним сумама — као што то тужба истиче — јер све те радње нису по закону од утицаја на оцену правне ситуације настале доцније након одлуке надлежне власти да тужилац своје наводе докаже пред пореским одбором као надлежним за оцену поднесених доказа. Споменута законска одредба дала је надлежној власти право да такову одлуку донесе а као санкцију истој она је јасно предвидела губитак права жалбе као обигаторну последицу ако пор. обвезник таквој

www.одлуци (позиву) не удовољи. Ова легална последица наступа сама по себи чим се њен услов испуни. Према том за оцену оваквог губитка права могу бити од утицаја само оне околности, које се односе на формално правну ситуацију насталу после одлуке власти и приданошењу доказа пред Пор. одбор. Такве околности тужилац није истакао а још мање доказао.

С тога се тужба има одбацити као неумесна.

В. Влатковић

судија Упр. суда у Београду

РЕШЕЊЕ

опште седнице Државног савета од 30 маја 1932 Бр. 17697.

I

Право на пензију по закону о устројству војске од 1910 год. бив. Краљевине Црне Горе имају поред официра још и војно-грађански чиновници на Специјалној служби и подофицири специјалне службе а не и десечари и водници који нису на специјалној служби с тим, да је питање о осталим неуказним службеницима Црне Горе расправљено решењем опште седнице бр. 37152/V од 27. октобра 1930 године.

Разлози :

Овде је спорно питање: да ли подофицири и војно-грађански службеници пређашње Краљевине Црне Горе, који нису примљени у војску наше државе, нити је о њиховој служби донесена каква одлука управне власти пре ступања на снагу финансијског закона за 1922/23 годину, — испуњавају услове из чл. 281 Финансијског закона за 1922/23 годину за стицање права на пензију. Законски прописи који се односе на ово правно питање јесу најпре прописи Закона о устројству војске од 1910 године бив. Краљевине Црне Горе. По том закону право на пензију признато је било, поред официра, још и подофицирима и војно-грађанским службеницима на специјалној служби. То излази из чл. 114 поменутог закона где се каже, да се у особље на сталној служби рачунају официри, подофицири и војно-грађански службеници на специјалној служби; и из чл. 121 истог закона по коме се особље на специјалној служби дели на војне чинове (официре и подофицире) и војно-грађанске чинове. Нарочито пак из чл. 185 тога закона по коме пропису официри кад иступе из специјалне службе добијају пензију по правилима о пензијама за официре, подофицире и војно-грађанске чиновнике, где је побројано исто оно особље на сталној служби, и истим редом, о коме се говори у чл. 114 истог закона. То се, даље,

изрично признаје и војно-грађанским чиновницима на специјалној служби у чл. 207 реченог закона, па се о томе говори и у чл. 218 истог закона. Право на пензију, по томе закону, било је признато дакле подофицирима и војно-грађанским чиновницима на специјалној служби наведеним у чл. 121 и 191 пом. закона тј. сталним службеницима. Према томе, право на пензију имали су само они непримљени подофицири и војно-грађански службеници на специјалној служби који су били стекли право на пензију док је тај црногорски закон о устројству војске важио. Ако по томе закону право на пензију нису били стекли а нису примљени у службу садаше државе не могу имати право на пензију. Ово је у сагласности и с одредбом чл. 42 Закона о буџетским дванаестинама за август—новембар 1925 године која прописује, да ће се чиновници војног и грађанског реда бивше Краљевине Црне Горе, који нису примљени до ступања на снагу тога закона (тј. до 1 августа 1925 год.), пензионисати по законима који су важили пре доношења закона о чиновницима од 31 јула 1923 год., тј. по законима који су за те службенике важили, а то су закони о устројству војске од 1910 год. и о чиновницима од 1914 год. бивше Краљевине Црне Горе. Овде би могао доћи у обзир још само чл. 281 Финансијског закона за 1922/23 год.; али се он на њих не може применити, јер регулише положај оних неуказних службеника који су се затекли у служби 1 јануара 1922 год., а они то нису. Примени овог законског прописа на ове службенике противи се и чл. 42 пом. закона о буџетским дванаестинама, јер он говори о службеницима који нису били у служби кад каже: „... који нису примљени...“ тј. у службу наше државе.

Остали службеници чија служба није имала карактер сталности, као што су десечари и водници, нису имали право на пензију. Они су вршили само повремену службу за време извођења регрутске вежбе (чл. 73, 78 и 84), и нису били на специјалној служби, па нису могли стећи право на пензију по закону о устројству војске бивше Краљевине Црне Горе ма колико година били у таквој служби. Чл. 281 фин. зак. за 1922/23 год. не може се применити ни на ове службенике, јер нису били у служби кад је овај закон ступио на снагу, па им се и те раније године службе не могу рачунати за пензију, како је то и расправљено решењем Опште седнице од 27 октобра 1930 г. бр. 37152/30 под V, о неуказним годинама службе црногорских службеника. Па пошто нису били ни преведени на закон о устројству војске од 1923 год., то им се те године службе не могу рачунати за пензију ни по томе закону.

Исто тако је без утицаја за право на пензију ових службеника и решење Министарског савета Д.Р.Бр. 112.220 са којим је у вези чл. 341 Фин. закона за 1928/29 год. и чл. 56 тач.

2. Фин. закона за 1831/32 год., јер се ово решење односи на државне службенике који су били у једном нарочитом односу према држави. Најзад, ни решење Опште седнице од 27 октобра 1930 г., бр. 37152/30 под II, не може доћи у обзир код именованих службеника, јер је и оно у вези са решењем Министарског савета Д.Р.Бр. 112.220 и односи се само на службенике о којима је реч у овом Министарском решењу.

II

Судијски приравници, који немају пуне три године државне службе, не могу ни добити сталност ни бити унапређени из приправне у помоћну групу. Од овога се изузимају само они судијски приравници који се по чл. 48 Уводног закона за законик о судском поступку у грађанским парницама постављају за среске судије.

Разлози :

По чл. 14 Закона о чиновницима од 31 јула 1923 год. државна је служба за прве три године привремена ако није друкчије овим или другим специалним законом одређено; а по чл. истог закона чиновник и кад положи испит не може прећи у помоћну групу ако није у приправној групи провео најмање три године. Ови прописи су општи о приправној служби чиновника и донесени су у циљу изједначења законодавства о државним чиновницима па важе за све државне чиновнике према чл. 252 истог закона у колико у њему није учињен који изузетак. Пропис ст. 2 § 14 Закона о уређењу судова од 27 фебруара 1896 год., Л.Д.З.бр. 217, само овлашћује Министра правде да може по предлогу претседника вишег земаљског суда отпустити судијског приправника који за годину дана пошто сврши приправну службу не положи судијски испит или који на поновном испиту буде проглашен неспособним, односно само регулише случај кад приправник не положи судијски испит пошто наврши приправну службу и да се у томе случају може отпустити, па због тога он није изузетак од чл. 14 пом. закона о чиновницима, јер расправља сасвим друго питање. А колика је приправна служба за добијање сталности и за прелаз у помоћну групу регулишу дакле прописи чл. 14 и 56 доцнијег закона о чиновницима од 1923 г. па су се они имали применити и на судске приправнике. Околност што се по § 48 Уводног закона за законик о судском поступку у грађанским парницама од 9 јула 1930 год. судијски приправник може, кад положи судијски испит, поставити за судију, дакле у вишу групу од VIII помоћне групе, и ако није провео 3 године приправне службе, ни у колико не утиче на питање услова за стицање сталности и унапређења из приправне у помоћну групу. Тиме је само остављено слободној оцени управне власти да у инте-

ресу службе у року тамо предвиђеном може једног способног приправника, кад испуни законске услове, поставити за судију и без претходно проведених три године у приправној служби; али за добијање сталности и редовно унапређење из приправне у помоћну групу тражио је закон о чиновницима од 1923 год. у чл. 14 и 56 три године проведене у приправној служби и положени испит, па се он морао и уважавати.

III

По чл. 1 Закона од 31 децембра 1928 године о изменама и допунама у закону о народном признању заслужнима за отаџбину од 1925 године, превод се само официри пензионери који су се затекли у животу у моменту ступања на снагу чл. 1 пом. закона а испуњавају и све остале услове прописане у истом законском пропису а не и породице таквих официра, који су умрли пре ступања на снагу чл. 1 пом. закона.

Разлози :

Чл. 1 измена и допуна у закону о народном признању прописује: свима официрима српске и свима официрима специјалне службе црногорске војске . . .” и т. д., а стављени су у пензију по одредбама ранијих закона и нису се користили инвалидским законом, „додељује се у знак народног признања пензија по одредбама новог закона о устројству војске од 1923 године.” Овде се дакле мисли само на пом. официре које је овај закон затекао у животу ступањем на снагу кад каже: „свима официрима српске и свима официрима специјалне службе . . . . . додељује се у знак народног признања пензија . . . . .”, а не и на породице оних официра које тај законски пропис није затекао у животу. О породицама ових официра које овај пропис није затекао у животу, у њему се ништа не говори, па пошто се овде ради о једној повластици, по једном специјалном закону у односу на пензије официра уопште, који чини одступање од општега права о пензијама у погледу официра тамо наведених, то се он не може проширити и на оно што није казао. Због тога се на њих имају применити општи прописи о породичној пензији из закона о чиновницима и чл. 108 Инвалидског закона од 1925 године, у колико се односи на породичну пензију таквих официра. Јер, да се хтела ова повластица признати и породицама официра које овај законски пропис није затекао у животу, то би се у закону изрично казало. А кад то није учињено, мора се према наведеном узети да се чл. 1 пом. закона односи само на официре тамо наведене које је овај законски пропис затекао у животу.

Саопштио : **В. Влатковић**, судија беогр. Управ. суда

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Уписани у именик адвоката :

1. Хођера Светислав са седиштем канцеларије у Београду.
2. Ристић Душан М, са седиштем канцеларије у Београду.
3. Бошковић Драгослав Вл. са седиштем канцеларије у Београду.

Избрисани из именика адвоката :

1. Николић Др. Лазар услед одрицања.
2. Јовановић Рајко услед одрицања.

Уписани у именик адв. приправника :

1. Јанковић Војислав на вежби код адв. Драгомировића Др. Миливоја у Београду.
2. Благојевић Тодор Р. на вежби код адв. Адање Др. Симе у Београду.
3. Петровић Војислав М. на вежби код адв. Вујанца Војислава у Београду.
4. Берић Светислав М. на вежби код адв. Манојловића Божицара у Богатићу.
5. Петровић Боровоје Д. на вежби код адв. Миљакковића Павла у Београду.

Променили канцеларију :

1. Димитријевић Љубиша био код Гођевића Драгослава сада код Аћимовића Милана у Београду.
2. Токмановић Милорад био код Ореља Др. Милана сада код Леви Исака А. у Београду.

Избрисани из именика адв. приправника :

1. Мијатовић Илија, због отслужења кадровског рока
2. Војводић Никола, због отслужења кадровског рока.
3. Ивановић Иван, због отслужења кадровског рока.
4. Кусовац Лабуд Др., по одјави принципала.
6. Новаковић Урош, због ступања у држав. службу.
7. Алексијевић Александар, због ступања у државну службу.

WWW.UNIBS.SR

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

БРАНИЧ

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

Д-р Ф. Чулиновић, *Коментар закона о издавању тапија, са предговором г. Дим. В. Љотића, адвоката и бившег министра правде (Пожаревац, штампарија, печаторезница и књиговезница „Јадран“).*

Ретко је који закон својом појавом изазвао тако велико интересовање, не само међу правницима, већ и у нашој јавности, па и у ширим слојевима народа, као што је био случај са законом о издавању тапија, како са оним од 14. децембра 1929. год. тако и са овим од 30. маја 1931. год., који је сада на снази. А то је уосталом и разумљиво, када се имају у виду изузетне привредне прилике у којима је тај закон донет, а којима је његово доношење у ствари и било диктовано. Циљ је наиме био, да се сређивањем баштинских односа створи колико толико сигурна основица за хипотекарни кредит, пошто је кредитирање без стварних гаранција већ било у колебању односно у кризи. Приједно је пак, да су се и у примени тога закона, како с обзиром на његову правну природу, тако и у погледу циља, коме је он требао да послужи, појавила извесна спорна питања, и то у већем броју, која су била повод и за доношење начелних одлука од стране виших судова, па и за појаву одличних стручних расправа и монографија, у које спада и ова — одмах да кажемо — одлична књига г. Д-р Чулиновића.

Ми се овде нећемо упуштати у детаљнију оцену ове књиге и у критичко излагање односно претресање њене садржине, — у колико би томе иначе уопште могло имати места, — него ћемо се задржати само на извесним констатацијама и опаскама општег карактера, да бисмо тиме само скренули пажњу на ово корисно правничко дело, као на један озбиљан рад, који заслужује да буде запажен у толико пре што се тиче једне врло важне, а релативно слабо обрађене правне материје.

Поред предговора, ова књига г. Д-р Чулиновића могла би се формално поделити на два дела. Први део садржи један општи увод о теориским принципима нашег баштинског права и тапијског система убаштињења, као и о значају сигурности доказа права својине за сигурност кредита, без кога, наглашава г. аутор, нема „напредног и развијеног gospodarства“. Други пак део представља стварно један научни и практични коментар закона о издавању тапија, документован многобројним важнијим одлукама судова, које се тичу убаштињења, а по својој садржини припадају баштинском праву, у материјалном и формалном погледу, и другим правним материјама, које су са њиме у вези. Интересантност ове књиге повећавају поред осталог и правни извори, који су при њеној изради употребљени, а који сада већ претстављају једну библиографску реткост, што је пак све још један доказ више о уложеном труду за остварење овога дела, које је препоручено и расписом Министра правде Бр. 31222 од 3. априла 1932 год. чиме је и г. аутору учињено једно заслужно признање.

Д-р Адам П. Лазаревић

ИСПРАВКА.

У прошлом броју „Бранича“ у уводном чланку Д-р Вукчевића дат је погрешан натпис Рајхстаг и Рајхстат, а треба Рајхстаг и Рајхсрат у Вајмарском уставу.

„БРАНИЧ“ ИЗЛАЗИ ЈЕДАНПУТ МЕСЕЧНО

Довноси актуелне чланке из теорије свих правних наука, саопштења из судске и управне праксе, домаће и стране — са коментарима, чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења адвокатских комора, које „Бранич“ имају за свој орган.

Власник и издавач „Бранича“ је Адвокатска комора у Београду, коју претставља претседник Обрад Благојевић.

Уредник „Бранича“ је претседник Адвокатске коморе у Београду Обрад Благојевић.

„Бранич“ се шаље адвокатима — члановима Коморе бесплатно. За нечланове претплата стаје 120— дин. годишње; за адв. приправнике судије и судијске приправнике 60— динара годишње; поједини број 10— динара.